

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Hvordan behandles en aggressiv adfærd?

*Et kvalitativt studie af instruktørernes praksis i programmet Aggression Replacement
Training på Den Sikrede Institution Kompasset*

Navn: Michelle Mathiasen

Gruppe nr.: 12

Semester og årstal: 4. semester i Kriminologi, 2018

Specialevejleder: Ann-Karina Eske Henriksen

Antal ord: 24.880

TRO- OG LOVEERKLÆRING

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+--hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

ABSTRACT

This master thesis examines the cognitive behavioral program *Aggression Replacement Training* in a Danish secure care institution. Secure care institutions in Denmark is established as an alternative to prison for young offenders, because children must not be imprisoned with adults according to Convention on the Rights of the Child. The children which is placed in a secure care setting is characterized by social, behavioral and abuse problems, and the main purpose of the secure care institutions is to rehabilitate the young offenders. Secure care institutions use cognitive behavioral programs for this purpose such as *Aggression Replacement Training*. The aim of *Aggression Replacement Training* is to reduce and replace an aggressive behavior with a socially accepted behavior.

I am interested in how the instructors work with the program and which kinds of resistance that occurs in this work. Furthermore, I want to explore the participant's view of the program. This thesis is based on a qualitative method of research conducted in a Danish secure care institution, and consist of two group interviews with two instructors and two participants.

The theoretical framework in this thesis consist of theory developed by Michel Foucault and Erving Goffman. I use Foucault's conceptualizations of discipline and power to understand the practice of the instructors, and Goffman's theory about total institutions to examine which kind of resistance that occurs in the instructors attempt to change the young offenders behavior.

My results in this thesis indicates that the instructors have to motivate the young offenders to participate in the program. For this purpose the instructors uses gratifications as rewards for participating in the program and punish the participants if they skulk from class. Furthermore, the instructors monitor the class and normalizes the young offenders' behavior based on a socially constructed norm for socially accepted behavior. In the attempt to normalize and teach the young offenders how to behave, the instructors uses anger control training, social skills training and moral reasoning. The monitoring and normalizing of the young offenders produces knowledge about their behavior, which is useful knowledge that the instructors can use in everyday situations to avoid conflicts.

Furthermore, my results shows that different types of resistance occurs in the instructors work on changing the young offenders' behavior. The different kinds of resistance is due to the institution's secure environment and rules, as well as the social distance between the instructors and the

participants. Despite the resistance in changing the young offenders' behavior, the instructors still considers that a behavioral change takes place.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Tro- og loveerklæring	1
Abstract	2
Kapitel 1: Indledning	7
Kapitel 2: Problemfelt	8
2.1 Sikrede institutioner.....	8
2.1.1 Eksisterende forskning om sikrede institutioner.....	9
2.2 Aggression Replacement Training	9
2.2.1 Eksisterende forskning om Aggression Replacement Training.....	10
2.3 Paradokset mellem straf og hjælp.....	12
2.3.1 Eksisterende forskning om paradokset mellem straf og hjælp	12
Kapitel 3: Problemformulering.....	14
Kapitel 4: Teori.....	14
4.1 Michel Foucault.....	14
4.2 Erving Goffman.....	16
4.3 Teoretiske refleksioner	17
Kapitel 5: Metode	18
5.1 Kvalitativ metode	18
5.2 Forskningsstilgang	18
5.2.1 Forskningsdesign	18
5.2.2 Forskningsstrategi.....	20
5.3 Adgang til feltet.....	20
5.3.1 Gatekeeper.....	21
5.3.2 Udvælgelse af informanter	22
5.4 Interview	22
5.4.1 Semistruktureret interview	22
5.4.2 Ekspertinterviews	23
5.4.3 Operationalisering af begge interviewguides	24
5.4.4 Refleksioner over interviewene	25
5.5 Ethiske overvejelser.....	27
5.6 Analysestrategi	29
5.7 Kvalitet	29

5.7.1 Intern validitet.....	29
5.7.2 Ekstern validitet.....	30
5.7.3 Reliabilitet	30
Kapitel 6: Empiri	31
6.1 Den sikrede institution Kompasset	31
6.2 Hvem er de unge og instruktørerne	31
Kapitel 7: Analyse	31
7.1 Behandlingstanken (ændringen af de unges adfærd).....	32
7.1.1 Den Sikrede Institution Kompasset	33
7.1.2 Hverdagen på Kompasset	34
7.1.3 Aggression Replacement Training på Kompasset	35
7.1.4 Opsummering af behandlingstanken	36
7.2 Hvordan foregår adfærdsændringen i praksis?.....	37
7.2.1 Motivation	38
7.2.2 Overvågning	40
7.2.3 Normalisering	41
7.2.4 Disciplinering skaber viden	44
7.2.5 ART undervisningens overlappning til hverdagen	45
7.2.6 Opsummering af praksis.....	46
7.3 Forekommer der modstand i at ændre de unges adfærd?	47
7.3.1 Skaber institutionen og de sikrede rammer modstand?	48
7.3.2 Forholdet mellem personalet og de unge.....	49
7.3.3 Anvender de unge tilpasningstrategier?.....	52
7.3.4 Opsummering af modstand der kan forekomme	52
7.4 Hvornår er disciplineringen fuldført?	53
7.4.1 Hvornår vurderer ART instruktørerne, at de unge er disciplineret?	53
7.4.2 Hvordan kan de unge anvende ART i fremtiden?	55
7.4.3 Opmærksomhedspunkter	56
7.4.4 Opsummering af hvornår de unge er disciplineret	59
Kapitel 9: Konklusion.....	60
Litteraturliste	64
Bøger	64
Rapporter.....	65

Artikler	65
Internetsider	66
Bilagsliste	67
Bilag 1: Interviewguide til de unge	67
Bilag 2: Interviewguide til instruktørerne	70

KAPITEL 1: INDLEDNING

Ungdomskriminalitet er et fænomen, som har stor bevågenhed i medierne og samfundsdebatten. Forskning peger på, at ungdomskriminaliteten i Danmark har været faldende siden 2006, men til trods for dette, findes der stadigvæk en gruppe unge, som kan anses for at være mere kriminelle, end deres jævnaldrende (Regeringen 2017). I denne forbindelse har regeringen præsenteret et nyt udspil, hvor det centrale fokus er at forebygge, at unge bliver en del af den hårde kerne af kriminelle unge. Justitsminister Søren Pape Poulsen har hertil udtalt:

”De unge er fremtidens fundament for et fortsat trygt Danmark (...) Hvis unge træder ved siden af, vil vi sikre, at myndighederne hurtigt og konsekvent griber ind og tager hånd om dem, inden de risikerer at ende som forrædede kriminelle” (www.justitsministeriet.dk).

Forebyggende indsatser mod denne hårde kerne af kriminelle unge, samt unge i risikozonen for at tilslutte sig denne gruppe, er derfor et fokusområde der er højt prioriteret i samfundet. I forlængelse heraf, er det relevant at fremhæve hvem denne hårde kerne af kriminelle unge er. Ifølge forskning udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor, adskiller den hårde kerne af kriminelle unge sig fra deres jævnaldrende på flere punkter. Af forskningsrapporten fremgår det, at de mest kriminelle har en tidligere kriminel debut end deres jævnaldrende. Ligeledes adskiller de mest kriminelle unge sig i skolemæssig sammenhæng, fra deres jævnaldrende, hvor deres skolegang er karakteriseret af, at have gået en eller flere klasser om i folkeskolen samt en uafsluttet 9. klasse, og ligeledes har flere af de mest kriminelle unge modtaget specialundervisning eller gået i specialklasser. Ligeledes er et fællestræk ved de mest kriminelle, at de har været mere i kontakt med psykiatrien end deres jævnaldrende (Pedersen og Jørgensen 2017: 77).

De kriminelle unge, som enten bliver sigtet eller dømt for alvorlige kriminelle handlinger, bliver anbragt i en af landets sikrede institutioner, hvor formålet er at forebygge og hjælpe de unge ud af kriminalitet efter endt ophold, samt skabe samme betingelser for personlig udvikling og sundhed, som deres jævnaldrende. Eftersom de unge der er anbragt på sikrede institutioner ofte er kendetegnet ved, at have svære problemstillinger knyttet til sig, anvendes der kognitive programmer til at fremme de unges personlige udvikling og sundhed. En metode der anvendes, er det adfærdsterapeutiske gruppeforløb Aggression Replacement Training (ART), der søger at styrke og udvikle unges sociale kompetencer og mindske en aggressiv adfærd (www.regioner.dk; www.socialstyrelsen.dk).

På baggrund af min interesse for unge, der er anbragt i sikrede institutioner og hvordan disse unges adfærd kan ændres i en positiv retning, udgør dette omdrejningspunktet i nærværende speciale. Problemfeltet vil derfor uddybes yderligere i næste afsnit, samt eksisterende forskning om emnet vil fremhæves.

KAPITEL 2: PROBLEMFELT

Eftersom specialet ønsker at tilvejebringe viden, om unge der er anbragt i et sikret regi, hvor det primære fokus er på deres adfærd i programmet Aggression Replacement Training, vil dette afsnit uddybende redegøre for henholdsvis sikrede institutioner og programmet Aggression Replacement Training. I forlængelse af den uddybende redegørelse, vil eksisterende forskning blive præsenteret. Denne forskning vil danne baggrund for en diskussion, hvor den eksisterende forskning vil blive diskuteret i forhold til egne fremanalyserede resultater.

Den eksisterende forskning er fundet på baggrund af en litteratursøgning på databaserne *Google Scholar*, *AUB*, *Justitsministeriet*, *Socialstyrelsen* og *SFI*. I forlængelse heraf er der anvendt søgeord, der er relateret til genstandsfeltet.

2.1 Sikrede institutioner

I Danmark findes der otte sikrede institutioner, hvor syv af institutionerne drives af regionerne. Disse institutioner er etableret som et alternativ til fængselsstraf, idet Danmark er underlagt FN's børnekonvention, hvor børn og unge under 18 år ikke må fængsles sammen med voksne. De sikrede institutioner er dermed kendetegnet ved, at det er tilladt at låse vinduer og yderdøre, samt personalet har udvidede magtbeføjelser, hvilket gør at de adskiller sig fra andre institutioner. Landets sikrede institutioner huser unge, der er anbragt grundet varetægtsurrogat, ungdomssanktionens 1. fase eller afsoning. Udover retlige anbringelser modtager de sikrede institutioner desuden sociale anbringelser, hvor børn og unge er anbragt grundet farlighedskriteriet, socialpædagogisk observation eller længerevarende behandling. Grundet de mange retlige anbringelser, er gennemsnitstiden for anbringelserne ofte korte, og ifølge danske regioner var den gennemsnitlige anbringelsestid ca. 58 dage fra 2008 til 2014. De børn og unge der bliver anbragt i de sikrede institutioner, er ofte sårbare og har sociale-, adfærds- og/eller misbrugsproblematikker knyttet til sig. De sikrede institutioners formål er dermed at drage særlig støtte og omsorg til de anbragte børn og unge, således at de har: *"samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende"* (jf. Serviceloven, kap. 11, § 46). De sikrede institutioner varetager derfor

socialpædagogiske opgaver, med et udviklings- og rehabiliterende formål, samtidig med at de fungerer som en retslig foranstaltning (www.regioner.dk: 8-11).

2.1.1 Eksisterende forskning om sikrede institutioner

Den eksisterende forskning om sikrede institutioner i Danmark har fokus på de unges hverdagsliv og oplevelser af at være anbragt på sikrede institutioner. Denne forskning er fremhævet, da specialet ligeledes ønsker at tilvejebringe kvalitativ viden om hverdagen og adfærden tilhørende de unge, som er anbragt på sikrede institutioner.

I et etnografisk studie af unge anbragt på sikrede institutioner, har Tea Bengtsson fundet, at disse unge oplever at kedsomhed er et centralt aspekt af hverdagen både indenfor og udenfor institutionen. Denne oplevelse af kedsomhed, har i flere tilfælde affødt kriminelle handlinger, inden de unges anbringelse i sikret regi, grundet at de har forsøgt at skabe spænding i deres hverdag. Ligeledes har flere af de unge været medlemmer af en bestemt 'gangster' subkultur inden deres anbringelse, hvor de søger at genskabe en sådan subkultur inde i de sikrede institutioner med et tilhørende sprog og adfærd, som ligeledes er et tegn på at de søger bryde med kedsomheden. I forlængelse heraf foregår der en læringsproces, hvor nye anbragte unge lærer at blive en del af den herskende subkultur, der gør sig gældende blandt de unge i de sikrede institutioner (Bengtsson 2012: 186 og 67). Ann-Karina Henriksen har ligeledes foretaget et etnografisk studie af anbragte unge på sikrede institutioner, hvor hendes fokus er på pigers oplevelser af ulighed og marginalisering grundet eksisterende kønsforskelle i sikrede institutioner i Danmark. Henriksen har fundet at de anbragte piger på sikrede institutioner ofte ser dem selv som afvigende i den institutionelle kontekst, hvilket medfører marginalisering og ulighed i de sikrede institutioner. Ligeledes har Henriksen fundet, at det professionelle ansvar ofte ikke rummer pigernes behov, samt at pigerne ofte separeres fra hinanden på de sikrede institutioner (Henriksen 2017: 678 og 694).

2.2 Aggression Replacement Training

I henhold til den socialpædagogiske indsats på landets sikrede institutioner, blev der i 2010 afsat midler til at anvende kognitive behandlingsprogrammer, med det formål at disse programmer skulle integreres i praksis. Et af de programmer der indførtes på de sikrede institutioner er det kognitive program Aggression Replacement Training (ART) (www.regioner.dk: 40). Metoden ART er udviklet af Arnold P. Goldstein, Barry Glick og John Gibbs i 1980'erne, grundet en stigende voldelig og aggressiv adfærd blandt ungdommen i datidens USA. Det primære formål med ART er dermed at reducere og erstatte en aggressiv adfærd, med en accepteret social adfærd, hvilket praktiseres gennem

tre komponenter; vredeshåndtering, social færdighedstræning og moralsk ræsonnement (Reddy og Goldstein 2008: 47-48). I sin oprindelige form, er hensigten at ART skulle udgøres af et hold på otte til 12 unge, hvor træningen af ovenstående komponenter er rammesat til at udgøre 30 lektioner, fordelt på 10 uger, hvoraf træningen foregår tre gange på ugentlig basis (Brännström, Kaunitz et.al. 2016: 31). Via vredeshåndtering er formålet at fremme de unges selvkontrol, således at de lærer at håndtere deres vrede når de befinder sig i sociale situationer, som kan virke provokerende for de unge. Hermed trænes de unge til at identificere hvad der udløser deres vrede, i provokerende sociale situationer, samt de lærer teknikker til at kontrollere og mindske deres vrede. Med andre ord, trænes de unge til at bevare deres selvkontrol i sociale provokerende situationer, hvor de normalvis vil ty til en aggressiv og voldelig adfærd (Reddy og Goldstein 2008: 48, 50). Komponenten social færdighedstræning har hentet inspiration fra Bandura's teori om social indlæring, hvor formålet er at forbedre og udvikle de unges sociale færdigheder, med henblik på at de unge lærer at erstatte aggression med en socialt accepteret færdighed. Træningen af sociale færdigheder indbefatter at ART instruktørerne gennemgår forskellige sociale færdigheder samt at de unge afprøver disse færdigheder via rollespil. Hermed lærer de unge basale sociale færdigheder, såsom at starte en samtale, og avanceret færdigheder såsom at undskylde overfor andre. Desuden lærer de unge færdigheder knyttet til at håndtere følelser, som indebærer at håndtere egne følelser, som at være ked af det, eller håndtere andre personers følelser, som vrede. Ligeledes lærer de unge alternativer til aggression, således at de lærer at undgå slåskampe, samt de trænes til at håndtere stress situationer. Slutteligt lærer de unge at planlægge, således at de kan løse problemer (Reddy og Goldstein 2008: 48-49). Den sidste komponent moralsk ræsonnement er inspireret af Kohlbergs arbejde, sigter efter at fremme de unges evne til at ræsonnere moralsk. Ved at præsentere de unge for moralske dilemmaer, er det hensigten at de unge i fællesskab skal diskutere løsningsforslag og passende adfærd i forhold til dilemmaet de præsenteres for. Hermed gøres der brug af de lærte sociale færdigheder og vredeshåndtering, som de unge har opnået gennem de to andre komponenter (Reddy og Goldstein 2008: 47, 50).

2.2.1 Eksisterende forskning om Aggression Replacement Training

Størstedelen af den eksisterende forskning om metoden ART, har fokus på effekterne af ART. Specialet ønsker ikke at foretage en evaluering af ART, men derimod ønsker specialet at tilvejebringe viden om de unges adfærd der fremstilles i ART, samt hvordan instruktørerne forsøger at ændre denne adfærd.

Eksisterende forskning om ART viser, at metoden har en positiv effekt på deltagerne. I en amerikansk kontekst er der rapporteret, at ART har en recidiv hæmmende effekt på deltagerne. I en nordisk kontekst har en norsk undersøgelse af adfærdsvanskelige elever i specialskoler, vist at ART ligeledes har en positiv effekt, idet elevernes sociale færdigheder styrkes og adfærdsproblemer mindskes (Jørgensen, Kyvsgaard et.al. 2012: 58-59). Den eksisterende forskning om ART i Danmark indbefatter en evaluering af implementeringen af ART på Koglen og Grenen. Denne forskning har ligeledes fundet at deltagelse i ART har en positiv virkning på de unges adfærd, idet de unge anvender de lærte komponenter af ART udenfor undervisningen. Dog fremhæves der udfordringer ved udførelsen af ART, som knytter sig til de unge. Disse udfordringer indebærer at det kan være svært at motivere de unge til at deltage, samt at de unges har svært ved at koncentrere sig grundet problemer med opmærksomhedsstyring, hvorfor de unge kan virke opgivende eller ønsker at trække sig, idet de unge er impulsdrævede. Slutteligt er en udfordring, at der er forskel på de unges kognitive niveau, hvilket medfører at de unge som er svært kognitivt stillet ofte bliver drillet af de andre (Stigaard 2014: 4, 19-20).

Eftersom eksisterende forskning om ART knytter sig primært til evalueringer af programmet, har jeg valgt at fremhæve forskning af Julie Laursen, som omhandler programmerne Anger Management og Det kognitive Fængselsprogram. Jeg vurderer at denne forskning er relevant at fremhæve i nærværende speciale, idet disse programmer deler flere lighedspunkter med ART. Begge programmer sigter på samme vis som ART efter at styrke deltagerens kompetencer, med henblik på vredeshåndtering blandt andet, hvortil de gør brug af rollespil og indlæringsøvelser i undervisningen (Jørgensen, Kyvsgaard et.al. 2012: 56, 58). Specialet ønsker på samme måde som Laursen, at undersøge både deltagerne og instruktøernes oplevelser i programmet ART.

I sin afhandling søger Laursen at tilvejebringe viden om oplevelserne der relaterer sig til programmerne samt hvordan programmerne udfoldes i praksis i danske fængsler. I denne forbindelse har hun via programmet Anger Management undersøgt, hvordan instruktørerne og deltagerne forstår, producerer og forhandler vold (Laursen 2016: VII, 103). Laursen har fundet, at der opstår spændinger mellem instruktørerne og deltagerne i programmet, grundet at de har forskellige perspektiver på vold. Instruktørerne er af den opfattelse, at vold er et valg, som skyldes en fejlagtig tankegang og manglende evner til at bevare selvkontrollen. Denne opfattelse af vold står i kontrast til deltagerens, idet de trækker på egne erfaringer og fremhæver at vold skal forstås i den kontekstuelle sammenhæng den udfolder sig i, hvorfor vold ikke kan forklares alene ud fra de konstruerede situationer, som der arbejdes med i programmet Anger Management (Laursen 2015: 75-76). Deltagerens fremstilling af

vold kan eksempelvis begrundes ud fra en subkulturel kontekst, såsom ghettoen, hvor vold kan anses som et udtryk for maskulinitet, hvor de skal opretholde eller forsvare deres selvrespekt og værdighed (Laursen 2015: 84). Ifølge Laursen afviser instruktørerne deltagernes perspektiver på vold, samt de afviser at konteksten kan have betydning for voldelige handlinger. Denne negligering af deltagernes begrundelser og perspektiver samt irrationelle konstruerede situationer i programmet, kan ifølge Laursen anses som en barriere, for at programmet kan behandle og forebygge vold blandt deltagerne (Laursen 2015: 79,84). Laursen har desuden fundet, at lektionerne i de kognitive programmer er genstand for humor og jokes (Laursen 2015: ix). Deltagernes humoristiske tilgang i lektionerne kan både ses som et forstyrrende element, men samtidig kan humoren anses som en diskret metode, der medfører at deltagerne ikke bliver irettesat af instruktørerne (Laursen 2015: 105). Ligeledes argumenterer Laursen for, at deltagernes humor kan anses som et værktøj, der beskytter deltagernes autonomi og værdighed, hvor denne humoristiske distance har til formål at beskytte deltagernes selv og neutralisere ubehag (Laursen 2015: ix, 105).

2.3 Paradokset mellem straf og hjælp

Som beskrevet tidligere, er sikrede institutioner kendetegnet ved at have et rehabiliterende formål, hvor der ydes omsorg og støtte via den pædagogiske praksis og behandling, samtidig med at selve indespærringen er underlagt straf og kontrol (se www.regioner.dk). Flere forskere har fremhævet, at der forekommer et paradoks mellem behandling og straf, grundet at det rehabiliterende formål ikke harmonerer med indespærringen. Hermed opstår der et spændingsfelt mellem straf og kontrol på den ene side og hjælp på den anden. Hermed ment at de retlige anbragte unge er anbragt i det sikrede regi grundet juridiske foranstaltninger, som medfører at disse unge er frihedsberøvede og ekskluderet fra omverden, samtidig med at de socialpædagogiske indsatser skal virke resocialiserende og samfundsinkluderende (se Henriksen 2017; Bengtsson 2015: 308). Hjælpen via behandling og socialpædagogiske indsatser kan derfor antages at være bundet op på straf og kontrol. Dette paradoks er desuden centralt indenfor fængselsbehandling og socialt arbejde, som på flere måder kan sammenlignes med sikrede institutioners praksis og formål.

2.3.1 Eksisterende forskning om paradokset mellem straf og hjælp

I forlængelse af paradokset mellem straf og behandling, vil jeg fremhæve eksisterende forskning, der behandler dette emne. Specialet ønsker ligeledes at tilvejebringe viden om der forekommer et spændingsfelt mellem straf og kontrol på den ene side og hjælp og behandling på den anden side, og om dette kan have en negativ indvirkning på instruktørernes arbejde med at ændre de unges adfærd.

Inge M. Bryderup har lavet en undersøgelse, hvori hun undersøger hvordan 14 kriminelle unge blandt andet har oplevet opholdet på sikrede institutioner, samt hvordan de oplever de socialpædagogiske indsatser. Interviewene er foretaget i perioden 2007-2008 (Bryderup 2010). Bryderup har fundet, at unge ofte oplever indespærringen som afslapning og en pause fra en stresset og belastende hverdag, idet de unge har mulighed for at se tv, få maden serveret, træne og have samvær med de andre anbragte unge. Eftersom at de unge oplever indespærringen som afslappende og som en pause, er oplevelsen desuden forbundet med kedsomhed og mulighed for at de unge kan reflektere over deres liv (Bryderup 2010: 90, 92, 95 og 97). Bryderup har i forlængelse heraf fundet, at den pædagogiske praksis på sikrede institutioner er af afgørende betydning for de unge. På institutioner hvor den pædagogiske praksis forsøger at ændre de unges adfærd, via belønninger og konsekvenser, er de unges oplevelse af denne praksis negativ og forbundet med krænkelse. Omvendt er de unges oplevelser af positive, på institutioner hvor den pædagogiske praksis anvender dialog og støtte i forbedringen af de unges adfærd (Bryderup 2010: 99, 104 og 106). Hermed har Bryderup fundet, at den bedste forudsætning for at mindske recidiv ved disse unge, er at pædagogerne er støttende og lyttende overfor de unge. Desuden har Bryderup fundet at de unges motivation for at modtage hjælp, også er kendetegnet ved, at de unge selv skal være indstillet på at modtage hjælpen (Bryderup 2010: 111 og 117).

Kerstin Svensson behandler ligeledes dette emne i sin artikel om prøveløsladelse i Sverige, hvor hun anvender begrebet 'caring power', til at beskrive forholdet mellem medarbejder og klient, der bygger på både hjælp og kontrol (Svensson 2003: 84). Begrebet 'caring power' er udviklet af Annemieke van Drenth og Francisca de Haan, og er en videreudvikling af Foucaults begreb 'pastoral power' (Svensson 2003: 85). 'Caring power' skal forstås som en teknik social arbejdere anvender til at udøve magt overfor deres klienter. Måden hvorpå denne magt praktiseres, er gennem omsorg og støtte til klienten: "*The helper defines what is best for the one who is to be helped and then promises him that he will have a better life if he follows the advice given by the helper*" (Svensson 2003: 85). Hermed er hjælpen bundet op på kontrol og straf, idet klienten er nødt til at tage imod hjælp/behandling, for at opnå goderne vedkommende tilbydes. Dermed forekommer elementerne hjælp og kontrol på samme tid, når 'caring power' praktiseres (Svensson 2003: 85). Svensson har hertil fundet, at når der er overensstemmelse mellem medarbejder og klient, forekommer hjælpen positiv, og omvendt hvis forholdet mellem medarbejder og klient bygger på modstridende opfattelser, forekommer hjælpen som et tegn på systemets magt (Svensson 2003: 98).

KAPITEL 3: PROBLEMFORMULERING

Grundet min interesse for sikrede institutioner samt de unge der anbragt heri, og kognitive programmer, udgør dette omdrejningspunktet for nærværende speciale. Jeg er derfor interesseret i at undersøge, hvordan instruktørerne på den sikrede institution Kompasset forsøger at ændre de unges adfærd i programmet ART. Ligeledes er jeg interesseret i at undersøge, hvilke muligheder og udfordringer der forekommer i denne praksis. Dermed er følgende problemformulering valgt:

”Hvordan arbejdes der med at ændre de unges adfærd i programmet Aggression Replacement Training - og hvilke typer modstand kan der forekomme i dette arbejde? ”

KAPITEL 4: TEORI

I dette afsnit præsenteres den teoretiske ramme for specialet, som udgøres af Michel Foucaults teori om disciplinering, samt Erving Goffmans teori om den totale institution. Afsnittet indledes med en redegørelse af de to teoretiske perspektiver og tilhørende begreber, og afsluttes med et refleksions afsnit, hvori der argumenteres for hvordan teorierne anvendes i analysen, samt deres potentialer og begrænsninger og hvordan de supplerer hinanden.

4.1 Michel Foucault

Den franske filosof og historiker Michel Foucault har i 1975 udgivet værket ”Overvågning og straf – Fængslets fødsel”, som omhandler den historiske forvandling af straf og straffens formål. Foucault skildrer i sit værk skiftet fra 1700-tallets fysiske afstraffelse af kroppen via pinsler og tortur, til nutidens disciplinære straffemetode, hvor straffen ifølge Foucault retter sig mod at ændre og normalisere lovovertrædernes adfærd gennem disciplinering (Foucault 2002). Til trods for at Foucaults værk er af ældre karakter, finder jeg hans det anvendeligt i nærværende speciale, hvori ART undervisningen kan betragtes som et apparat, hvor disciplinering anvendes til at ændre samt normalisere de unges adfærd.

Disciplineringens overordnede opgave er ifølge Foucault at afrette individerne, fremfor at afkræve dem noget (Foucault 2002: 186). Ifølge Foucault er der flere betingelser der skal medregnes, for at disciplineringen kan finde sted. Først og fremmest kræver disciplineringen at individerne, der er genstand for disciplineringen, placeres i et ofte aflukket rum, således at det er muligt at overvåge individerne (Foucault 2002: 157). Dette aflukkede rum giver mulighed for at overvåge hvert individs adfærd, samt bedømme denne adfærd, og samtidig sammenligne med de andre individer i rummet (Foucault 2002: 159-163). Inden for dette rum er det ligeledes nødvendigt med en styring af

aktiviteterne, for at disciplineringen kan finde sted, hvor en tidsplan udgør rammen for aktiviteten, hvori denne aktivitet kan indøves, gentages og kontrolleres (Foucault 2002: 165-167).

Disciplinering kan ifølge Foucault anses som en magt, der: ”*på en gang opfatter individerne som genstande og som instrumenter for sin magtudøvelse*” (Foucault 2002: 186). For at denne disciplinære magt kan anses som en succes, er brugen af instrumenterne hierarkisk overvågning og den normaliserede sanktion afgørende (Foucault 2002: 186). Via den hierarkiske overvågning er det muligt at holde opsyn med individerne, hvilket er en forudsætning for at der kan skabes viden om individerne og dermed ændre deres adfærd. Den hierarkiske overvågning kan ud fra Foucaults optik anses som et mikroskop for adfærden (Foucault 2002: 187-189). I denne forbindelse spiller arkitekturen og bygningerne der huser individerne en vigtig rolle, hvor: ”*det perfekte disciplinære apparat tillader med et enkelt blik at se alt hele tiden*” (Foucault 2002: 189), hvorved et panoptikon ifølge Foucault er et udmærket eksempel på et sådant apparat (Foucault 2002: 218). I forsøget på at afrette individerne via disciplinering, er den normaliserende sanktion på samme måde som den hierarkiske overvågning et centralt element. Individerne afrettes efter normens magt, hvor normen er medvirkende til at definere hvilken adfærd der er acceptabel i samfundet (Foucault 2002: 200). Eftersom afrettelsen består i at normalisere individerne, således de efterlever de gældende regler i samfundet, medfører disciplinering ifølge Foucault en straffemekanisme, hvor ulydighed og afvigelse straffes (Foucault 2002: 194-195). Den disciplinære straf adskiller sig fra den juridiske, idet den disciplinære straf indebærer: ”*straffe af øvelsesmæssig karakter – intensiveret indlæring, mangedoblet, gentaget flere gange*” (Foucault 2002: 195). Den disciplinære straf har dermed en korrigerende funktion, og er en del af et dobbelt system. Eftersom adfærden befinder sig indenfor et kontinuum mellem god og dårlig opførsel, forekommer der et belønningssystem i afretningen og korrigeringen af individerne (Foucault 2002: 196). Ifølge Foucault er det essentielt at gøre brug af motivation i form af belønninger, fremfor afstraffelse: ”*de dovne ligesom de flittige bedre motiveres af udsigten til en belønning end af frygten for straffene*” (Foucault 2002: 196).

På baggrund af en kombination af overvågning og normalisering af individerne, forekommer der en eksamen, der både er magtudøvende overfor individerne, samt danner viden disse individer. Hermed objektiveres individerne, idet eksamen medfører at eksaminatoren eller magtudøveren opnår viden om individerne, hvor individerne er genstand for sammenligninger (Foucault 2002: 201). Eksamen kan anses som en teknik, hvor individerne ses og vurderes, fremfor at udsende tegn på sin magt, hvilket medfører at den disciplinære magt er usynlig (Foucault 2002: 203). Eksamen medfører at individerne er genstand for ”skriftens magt”, hvor den opnåede viden om individerne dokumenteres

og registreres på administrativ vis (Foucault 2002: 205). Grundet den disciplinære magt bliver individerne mere individualiserede, idet de overvåges og sammenlignes med normen som reference (Foucault 2002: 209).

4.2 Erving Goffman

Den Canadiske sociolog Erving Goffman har i 1961 udgivet værket ”Anstalt og menneske – den totale institution socialt set”. I dette værk skildrer Goffman de problematikker der kan opstå i det dynamiske samspil mellem institution og menneske, og herunder personale og klient. Den totale institution er kendetegnet ved: ”den barriere mod socialt samspil eller interaktion med omverdenen og mod det at kunne gå, når man vil, som ofte er direkte indbygget i institutionen, f.eks. låste døre, høje mure, pigtrådshegn” (Goffman 1967: 12). På baggrund af denne definition af den totale institution, kan sikrede institutioner argumenteres for, at henhøre under denne betegnelse, da sikrede institutioner på samme måde er indhegnet og afskærer de unge kontakt til omverdenen. Til trods for at den totale institution kan have de bedste hensigter, kan Goffmans værk læses som en kritik, idet han argumenterer for at den totale institution krænker dets klienter og modarbejder hensigterne (Goffman 1967: 8). Til trods for at Goffmans værk er fra 1961, finder jeg det anvendelig til at belyse nogle af de problematikker, der kan opstå mellem de unge og ART instruktørerne, og hvordan disse kan anses som en barriere for ART undervisningens udfoldelse.

Ifølge Goffman er klienternes hverdag i de totale institutioner skemalagte, og de forskellige aspekter af deres daglige livsførelse afvikles alle indenfor institutions rammer. Der ses ifølge Goffman en struktur, hvor personalet håndhæver klienternes skemalagte tilværelse, samt påtvinger klienterne bestemte aktiviteter med udgangspunkt i institutionens formål (Goffman 1967: 13). Eftersom personalets funktion blandt andet er at håndhæve regler overfor klienterne, er personalet nødt til at anvende et privilegiesystem (Goffman 1967: 42). Strategien ved dette system er, at tilbyde klienterne belønninger, således de kan gengælde klienternes lydørhed overfor reglerne og adfærden der påtvinges. Ligeledes forudsætter dette system, at klienterne afstraffes, i tilfælde af at de ikke overholder reglerne, hvorved goderne fratages klienterne (Goffman 1967: 43-44). Ligeledes er personalet sommetider nødt til at finde strategier, til at motivere klienterne, idet kedsomhed er et aspekt af hverdagen i den totale institution (Goffman 1967: 16).

En barriere ved den totale institution, er at de påtvungne aktiviteter og retningslinjer klienterne skal følge, medfører ud fra Goffmans perspektiv en personlighedskrænkelser, hvor klienterne frarøves deres selvbestemmelsesret (Goffman 1967: 18-19, 39). Ligeledes er en barriere ifølge Goffman, at

personalets håndhævelse af retningslinjer og aktiviteter, samt den sociale afstand mellem personalet og klienterne, medfører en kløft mellem klienterne og personalet (Goffman 1967: 15). Denne kløft er karakteriseret af et stereotyp fjendtligt forhold, hvor klienterne anser personalet som nedladende og overlegne, og omvendt anser personalet klienterne som upålidelige og hemmelighedsfulde (Goffman 1967: 14).

På baggrund af de retningslinjer klienterne må overholde i den totale institution, samt de krænkelse der kan opstå, kan klienterne gøre brug af tilpasningslinjer eller –strategier (Goffman 1967: 51). Ifølge Goffman kan disse strategier være karakteriserede af, at klienterne nægter at samarbejde med personalet, eller omvendt at klienterne følger reglerne og dermed udviser en disciplineret adfærd. Ligeledes kan en tilpasningsstrategi for klienterne være en mellemvej, hvorved de i samvær med andre klienter udviser en oppositionel adfærd overfor personalet, således de tilpasser sig gruppen af klienter, samtidig med at de er medgørlige overfor personalet, i fraværet af de andre klienter (Goffman 1967: 51-53).

4.3 Teoretiske refleksioner

I forsøget på at tilvejebringe viden om hvordan instruktørerne arbejder på at ændre de unges adfærd via det kognitive program ART, vil Foucaults teoretisering af straf, som et disciplinerende apparat til at afrette om omforme de unge på Kompasset anvendes. Hermed benyttes Foucaults begreber som et værktøj til at analysere instruktørernes praksis i ART, samt til at begribe det socialpædagogiske arbejde på Kompasset. I sit værk er Foucault kritisk overfor den magtudøvelse der finder sted i disciplineringen, hvortil at jeg ikke vil anvende hans perspektiv som en kritik af sikrede institutioner, men blot som et værktøj til at analysere praksis. Ligeledes vil Foucaults teori anvendes til at fremhæve de paradokser der kan forekomme i arbejdet med at hjælpe og behandle de unge, samtidig med at de er retlige anbragte. En udfordring ved Foucaults teoretisering af den disciplinære magt, er at han overser hvilke modstandsformer der kan opstå. Han negligerer dermed den modstand, der kan forekomme fra individerne der er genstand for magtudøvelsen. I denne forbindelse vil jeg supplere med Goffmans teori om den totale institution, idet denne teori har fokus på klienternes oplevelse af den totale institution, og herunder hvordan institutionen krænker klienterne, og hvilke modstrategier klienterne anvender. Hermed vil Goffmans perspektiv anvendes til, at belyse hvilke udfordringer og modstand der forekommer i instruktørernes praksis og det socialpædagogiske arbejde med at omforme og ændre de unges adfærd.

KAPITEL 5: METODE

I dette afsnit redegøres der for specialets metode, hvor afsnittet starter med en præsentation af den kvalitative metode. Herefter præsenteres specialets forskningstilgang, der indeholder det valgte forskningsdesign og forskningsstrategi. Herefter redegøres der for min adgang til feltet, og herunder hvilke muligheder og udfordringer der var knyttet her til. Efterfølgende præsenteres de to interviewformer, der indebærer semistrukturerede og ekspert interviews, samt en operationalisering af de to interviewguides og mine refleksioner over udførelsen af disse interviews. Herefter præsenteres de etiske overvejelser, som jeg har gjort mig i forbindelse med tilblivelsen af specialet. Dernæst præsenteres specialets analysestrategi, og slutteligt bedømmes kvaliteten af specialet.

5.1 Kvalitativ metode

I specialet gør jeg brug af den kvalitative metode, da jeg ønsker at tilvejebringe viden om instruktørernes og deltageres oplevelser af programmet ART, samt undersøge hvordan der arbejdes på at ændre adfærden blandt deltagerne. Via den kvalitative metode, er det muligt at gå i dybden og indfange individers oplevelser og handlinger, hvilket muliggør en dybere forståelse af den sociale virkelighed der undersøges (Antoft et. al. 2012: 10-13). Dette har medført, at jeg i specialet har mulighed for at give et dybdegående og detaljeorienteret billede af instruktørernes og deltageres unikke oplevelser af programmet ART. Den kvalitative metode i specialet er valgt, idet denne metode kan producere en unik viden, om deltageres forventninger til programmet, oplevelser og erfaringer undervejs i programmet, samt hvilke teknikker de kan bruge i hverdagen. Desuden kan jeg opnå et indblik i hvordan instruktørerne oplever, at programmet er medvirkende til at ændre de unges adfærd. Denne type viden jeg søger i specialet, kan ikke indfanges via den kvantitative metode, idet jeg ikke kan måle eller veje de subjektive oplevelser.

5.2 Forskningstilgang

I dette afsnit præsenteres den valgte forskningstilgang, herunder design og strategi for undersøgelsen. Forskningsdesignet i specialet vil først præsenteres, og herunder hvordan specialet baserer sig som et casestudie, samt hvilke udfordringer der er forbundet med at gøre brug af dette. Efterfølgende præsenteres specialets forskningsstrategi.

5.2.1 Forskningsdesign

Nærværende speciale tager afsæt i det kvalitative casestudiedesign, idet Kompasset kan anses som en case. Et casestudie kan beskrives, som værende: ”en empirisk analyse, der undersøger et samtidigt

eller historisk fænomen i en social kontekst, hvor fænomenet udfolder sig” (Antoft og Salomonsen 2012: 32). Ud fra denne definition af et casestudie, sigter specialet efter at foretage en empirisk analyse, hvori fænomenet der undersøges er det kognitive program ART, som udføres på Kompasset. Antoft og Salomonsen skelner mellem fire forskellige typer af casestudier, hvor jeg i specialet gør brug af det teorifortolkende casestudie, som er kendetegnet ved at have et teoretisk afsæt, hvor teorien anvendes til at finde mønstre i det empiriske materiale i analysen, med det formål at generere ny empirisk viden (Antoft og Salomonsen 2012: 39). Specialet har et teoretisk afsæt i form af teori og den eksisterende viden om genstandsfeltet, hvor denne viden fungerer som en ramme for undersøgelsen. I analysen vil teorien blive anvendt til at finde mønstre i empirien, samt den eksisterende forskning vil anvendes til at underbygge og diskutere disse mønstre. Hermed sigter specialet efter at generere ny empirisk viden om det kognitive program ART, der tilbydes på Kompasset.

Casestudiet som forskningsdesign kritiseres ofte for, at det ikke er muligt at generalisere på baggrund af resultaterne der er fremkommet i et casestudie (Antoft og Salomonsen 2012: 49; Flyvbjerg 2006: 224). Ifølge Flyvbjerg er det en misforståelse, at videnskabelig forskning kun bedømmes ud fra kriteriet om formel generalisering, idet han argumenterer for at der findes andre videnskabelige kriterier der er ligeså anvendelige (Flyvbjerg 2006: 226-227). Måden jeg i specialet kan imødekomme denne udfordring og kritik, er ved at foretage en analytisk generalisering, hvor mine empiriske fund analyseres ud fra det teoretiske afsæt, således at jeg danner: *”slutninger ved at sammenkæde enkelte tilfælde med teoretiske forestillinger”* (Antoft og Salomonsen 2012: 49).

Den type viden jeg via casestudiet kan producere, er kontekstafhængig viden, som ofte kritiseres for at være mindre værdifuldt end kontekstafhængig viden (Flyvbjerg 2006: 221). Denne kritik kan ifølge Flyvbjerg anses som en misforståelse, idet kontekstafhængig viden er mindst ligeså værdifuld som kontekstafhængig viden, idet casestudier kan give et nuanceret syn på virkeligheden og frembringe specialiseret viden, der er vigtig for den menneskelige læreproces (Flyvbjerg 2006: 221 og 223). Til trods for at jeg ikke kan generalisere resultaterne til en bredere kontekst, kan jeg producere viden inden for den kontekst jeg undersøger. Jeg kan dermed producere viden om hvordan bestemte unge oplever programmet ART, samt hvilke intentioner instruktørerne har, med udgangspunkt i Kompasset.

5.2.2 Forskningsstrategi

I specialet gøres der brug af adaptiv teori som forskningsstrategi. Adaptiv teori er udviklet på baggrund af de forskellige metodiske og videnskabsteoretiske positioner, hvor Derek Layder kan anses som ophavsmanden til adaptiv teori, der er præsenteret i hans værk ”Sociological practice – linking theory and social research”. Eftersom de forskellige metodiske og videnskabsteoretiske positioner ofte er ensporede, forsøger adaptiv teori at transcendere kløften mellem aktør og struktur tænkning, samt induktion og deduktion (Jacobsen 2012: 251, 252 og 255; Layder 1998: 133).

I den adaptive teori forsøger Layder at bygge bro mellem aktør og struktur tænkning, hvor aktørernes subjektive mening og forståelse, skal ses i lyset af den sociale og objektive kontekst (Layder 1998: 140). I specialet er der taget højde for, at informanternes subjektive oplevelser knyttet til programmet ART, skal forstås ud fra den sociale kontekst, hvori programmet foregår. Ifølge Layder forsøger Adaptiv teori ligeledes at kombinere både induktive og deduktive procedurer, idet disse skal anses som lige vigtige i produktionen af viden, hvorfor han ikke favoriserer den ene metode fremfor den anden. Hermed kan teori både være retningsstyrede for forskningsprocessen, samtidig med at der kan genereres ny teori via det empiriske materiale (Layder 1998: 133, 136). I specialet gøres der brug af en vekselvirkning mellem induktive og deduktive procedurer. Det deduktive element kommer til syne via min forforståelse af feltet, hvor den eksisterende forskning og valgte teorier er medvirkende til at udforme interviewguiden. Det induktive element kommer derimod til syne i selve interviewene, hvor interviewguiden er åben, således der gøres plads til nye perspektiver, som den eksisterende forskning og teori ikke kan bidrage med.

Til trods for at den adaptive teori kan kritiseres for at være abstrakt, og dermed ikke frembringe en konkret vejledning om anvendelse (Jacobsen 2012: 279). Vurderer jeg at den er anvendelig i nærværende speciale, idet jeg anvender tilgangen som en vekselvirkende proces mellem induktive og deduktive procedurer. Hermed kan jeg imødekomme den metodologiske udfordring, ved kun at anvende enten deduktion eller induktion (Jacobsen 2012: 253). Den adaptive teori medfører, at jeg ikke finder et utal af mønstre og mulige forklaringer i empirien via den induktive tilgang, og samtidig ikke begrænser mig til udelukkende at finde bestemte mønstre via teori som den deduktive tilgang fordrer, således at empirisk materiale kan gå tabt (De Vaus 2001: 8).

5.3 Adgang til feltet

I dette afsnit redegøres der for min adgang til feltet, hvilket er Den Sikrede Institution Kompasset. I denne forbindelse præsenteres specialets gatekeeper, som er vedkommende der har givet adgang til

feltet, samt der redegøres for hvilken data der er givet adgang til at indsamle i feltet, herunder interviews. Slutteligt præsenteres udvælgelsen af informanterne til interviewene.

5.3.1 Gatekeeper

Da specialet ønsker at undersøge programmet ART på Kompasset, som er en sikret institution, er det nødvendigt at opnå adgang til feltet, idet sikrede institutioner ikke er offentligt tilgængelige. Ifølge forskning foretaget i sikrede institutioner, er det ofte vanskeligt at opnå adgang til at indsamle empiri, idet disse institutioner huser kriminelle og socialt belastede unge (se Bryderup 2010). Adgangen til et lukket felt gives af en gatekeeper, som er den person der har autoritet til at give adgang til feltet og som ofte befinder sig i toppen af organisationens hierarki (Kristiansen og Krogstrup 1999: 139). Gatekeeperen i dette speciale har været forstanderen af Kompasset, som jeg på forhånd havde etableret kontakt til, da jeg var i praktik på Kompasset i efteråret 2017. Da jeg påbegyndte specialet underskrev forstanderen og jeg en specialekontrakt, hvor forstanderen gav tilsagn til at jeg kunne indsamle min empiri på Kompasset. Aftalen var at jeg kunne få lov at deltage i et ART forløb på Kompasset og udføre interviews med ART instruktører, samt eventuelt kunne foretage interviews med de unge. Ligeledes blev der aftalt at forstanderen skal gennemlæse specialedelen vedrørende empirien og de unge, for at sikre de unges anonymitet og genkendelighed i materialet inden afleveringsfristen.

Jeg er opmærksom på at gatekeepers er ofte kendetegnet ved, at de interesserer sig for det billede, som forskeren tegner af organisationen, hvilket kan medføre at gatekeeperen forsøger at overvåge og kontrollere dataindsamlingen, og dermed forsøge at påvirke forskeren i en bestemt retning (Kristiansen og Krogstrup 1999: 140-141). I specialekontrakten er aftalen som beskrevet, at gatekeeperen/forstanderen skal gennemlæse empirien, men jeg vurderer ikke dette som et forsøg på at påvirke undersøgelsen i en fordelagtig retning, men blot som en sikkerhed for de unge. Ligeledes har gatekeeperen/forstanderen ikke været til stede under udførelsen af interviews med de unge og instruktørerne, hvorfor hun ikke har forsøgt at overvåge eller kontrollere denne dataindsamling.

Min adgang til feltet resulterede i, at jeg fik lov at foretage et interview med to unge, hvor en af Kompassets medarbejdere skulle være til stede under udførelsen. Ligeledes fik jeg lov at lave ekspertinterviews med to instruktører. Til trods for at jeg fik lov at lave observationer i ART undervisningen, blev dette desværre ikke en realitet.

5.3.2 Udvalgelse af informanter

Mine kriterier til udvælgelsen af medarbejdere, var blot at de var ART instruktører og eventuelt havde forskellige uddannelses- og arbejdsmæssige baggrunde. Eftersom Kompasset er en sikret og lukket institution, har jeg ikke selv haft mulighed for at udvælge hvilke unge der skulle deltage i interviewet. Ligeledes var det et krav fra Kompassets side, at en medarbejder skulle være til stede under udførelsen. Efter aftale med forstanderen af Kompasset, blev vi enige om, at et udvælgelseskriterie var, at de unge skulle have deltaget i ART undervisningen. Selve udvælgelsen af hvilke unge der skulle deltage i interviewet, blev foretaget af Kompassets psykolog og ART træner. Oprindeligt var planen at jeg skulle udføre individuelle interviews, men flere af de unge havde frist kort tid efter jeg genoptog speciale skrivningen, hvilket medførte at interviewet måtte afholdes som et gruppeinterview. Ligeledes var planen at fire af de unge skulle deltage, men grundet ændringer fra Kompassets side, medførte dette at kun to unge deltog.

5.4 Interview

På baggrund af den opnåede adgang til at udføre interviews med to unge og to ART instruktører, vil dette afsnit starte med at introducere de interviewformer der anvendes til indsamling af empirien. Først præsenteres interviewformen, der er benyttet til at interviewe de unge, hvilket er et semistruktureret gruppeinterview, hvori der redegøres for dette valg, samt hvilke udfordringer der kan forekomme ved dette interview. Derefter præsenteres interviewformen ekspertinterviews, der anvendt til at interviewe ART instruktørerne, hvor der redegøres for valget heraf, samt hvilke udfordringer der er forbundet med ekspertinterviews. Afslutningsvis indeholder afsnittet en operationalisering af begge interviewguides, hvori temaerne for interviewet beskrives.

5.4.1 Semistruktureret interview

Dette interview tog form af at være et gruppe interview, idet der var to unge, en medarbejder og jeg til stede. Et gruppeinterview er ofte kendetegnet ved en ikke-styrende interviewstil, hvor der fokuseres på et bestemt emne, og gruppeinteraktionen danner baggrund for det empiriske materiale (Bloksgaard og Andersen 2012: 27; Kvale og Brinkmann 2009: 170). Interviewet var fokuseret om programmet ART, men hensigten var ikke at fremme en dialog blandt de to unge, men derimod at opnå viden om deres subjektive oplevelser og erfaringer knyttet til programmet. Jeg ønskede at få en indsigt i deres forståelse af programmet og forventninger hertil, samt deres oplevelser af deltagelsen, og hvilke teknikker de mener at de kan anvende i fremtiden. I forsøget på at fremme de unges oplevelser og erfaringer, valgte jeg at gøre brug af en semistruktureret interviewguide, således at jeg

kunne stille mere direkte spørgsmål til de unge. Interviewet bar derfor præg af at være et semistruktureret livsverdensinterview, hvor hensigten er: *”at forstå temaer fra den daglige livsverden ud fra interviewpersonernes egne perspektiver”* (Kvale og Brinkmann 2009: 45), idet jeg sigter efter at producere viden om deres oplevelser af virkeligheden. Det semistrukturerede livsverdensinterview fordrer åbenhed i interviewguiden, hvilket tillader at rækkefølgen af spørgsmålene kan ændres, samt der kan følges op på udtalelser fra informanterne (Kvale og Brinkmann 2009: 144). Denne åbenhed i interviewguiden, sikrede at jeg kunne stille direkte spørgsmål vedrørende de unges oplevelser, og samtidig tilføje nye spørgsmål, følge op på udtalelserne og høre om de kunne give eksempler herpå. Via det semistrukturerede livsverdensinterview kan jeg opnå beskrivelser ud fra informanternes synspunkt (livsverden) og dermed tolke på fænomenet, som er programmet ART (Kvale og Brinkmann 2009: 143-144).

Eftersom at interviewet havde karakter af at være et gruppeinterview, var jeg opmærksom på hvilke udfordringer dette kunne have for interviewet. Kritikere er af den opfattelse, at gruppeinterviews ikke egner sig til at indfange informanternes livsverdener (Bloksgaard og Andersen 2012: 30), jeg kan imødekomme denne kritik, idet den livsverden jeg forsøger at frembringe hos informanterne omhandler deres oplevelser af ART, og dermed ikke personfølsomme oplysninger, der kan tænkes de ikke ønsker at frembringe i en gruppe. Eftersom deltagelsen kun blev udgjort af to unge, var der tid til at være åben og spørge ind til deres oplevelser. Jeg var ligeledes opmærksom på at gruppedynamikken kunne resultere i udfordringer. En udfordring ved gruppe interviewet er, at det kan være svært at kontrollere interviewsituationen, hvorved gruppeinteraktionen kan fremme at deltagerens svar er påvirket af gruppen, således at deltagerens oprigtige meninger ikke frembringes (Bloksgaard og Andersen 2012: 29). Jeg var opmærksom på denne udfordring, men i og med at der blot var to unge til stede, kunne jeg have en form for kontrol, og i forsøget på at fremme de unges egne meninger, forsøgte jeg at fortælle de unge i briefinggen at det var deres egne oplevelser jeg var interesseret i. En anden udfordring ved at interviewe unge, er at de unge kan have tendens til at svare ud fra, hvad de tror den voksne interviewer vil høre (Bloksgaard og Andersen 2012: 30). Eftersom at der var to unge til stede, kan udfordring imødekommes, idet gruppeinterviews kan medføre at deltagerne føler samhørighed (Bloksgaard og Andersen 2012: 31).

5.4.2 Ekspertinterviews

I specialet er der valgt at gøre brug af ekspertinterviews, til at interviewe ART instruktører. Ekspertinterviews er defineret som værende interviews: *”med personer, der er ledere eller eksperter,*

og som sædvanligvis beklæder magtfulde stillinger” (Kvale og Brinkmann 2009: 167). I indeværende speciale, kan ART instruktørerne argumenteres for at være eksperter, idet de har tilegnet sig en stor mængde viden indenfor området og besidder en stilling der kræver en vis ekspertise og uddannelse. Den viden jeg ønsker at opnå i ekspertinterviewene, er baggrundsviden om instruktørernes praksis, og erfaringer knyttet til ART og deltagerne. Jeg vurderer derfor, at jeg kan opnå en dyb indsigt i feltet, hvor der tales ud fra eksperternes videns lager, erfaring og subjektive fortolkninger af egen praksis.

I ekspertinterviews er det vigtigt, at forskeren har et stort kendskab til feltet, hvilket medfører at forskeren kan opnå symmetri i interviewrelationen (Kvale og Brinkmann 2009: 167). Måden hvorpå jeg forsøger at sikre mig symmetri i interviewrelationen, er ved at tilegne mig viden om sikrede institutioner og ART, som er beskrevet i afsnittet om eksisterende forskning, således at jeg har et stort kendskab til feltet. Desuden vurderer jeg, at min forhenværende stilling som praktikant, viser at jeg kan fagsproget og kender til Kompassets praksis, hvilket ligeledes er medvirkende til at skabe en vis symmetri i interviewrelationen. En ulempe ved at interviewe eksperter, er at de ofte er vant til at blive adspurgt om deres ekspertise og meninger, hvilket kan medføre at eksperterne kan have forberedt et oplæg, hvorved de kan fremhæve bestemte synspunkter (Kvale og Brinkmann 2009: 167). For at imødekomme denne ulempe, har jeg valgt at gøre brug af en semistruktureret interviewguide, således at jeg kan stille relevante spørgsmål, men samtidig være åben overfor nye perspektiver. Denne åbenhed i interviewguiden medfører at jeg kan stille spørgsmål, der kan udfordre eksperternes viden, og dermed opnå nye indsigter (Kvale og Brinkmann 2009: 167).

Desuden tog interviewet ligeledes form af et gruppeinterview, eftersom interviewet bestod af to medarbejder fra Kompasset og jeg. Emnet der var i fokus i dette interview var ART, hvor jeg briefede dem om hvilke underemner jeg ønskede at opnå deres indsigt på. Hermed var hensigten at fremme en dialog blandt de to medarbejdere, men samtidig anvendte jeg en semistruktureret interviewguide, således jeg dels kunne være med til at styre interviewet og opnå viden om de emner jeg ønskede. Ligeledes vurderede jeg, at denne interviewform var medvirkende til at opnå et nuanceret indblik i instruktørernes viden og erfaringer, idet interviewet medførte at de kunne diskutere emnerne, og dermed frembringe flere nuancer på emnet.

5.4.3 Operationalisering af begge interviewguides

Interviewguidesene til henholdsvis de unge og instruktørerne (se bilag 1 og 2), indledtes begge med en briefing, hvor formålet med specialet blev forklaret, samt underemnerne i interviewet blev

præsenteret og spørgsmål vedrørende anonymitet og lignende blev afklaret. Ligeledes indeholdte begge interviewguides en debriefing, hvori der takkes for deltagelsen.

Interviewguiden til de unge er inddelt i tre emner, som henholdsvis er 'inden deltagelse', 'deltagelse' og 'fremtid'. Disse tre emner indeholder tilsammen fem overordnede spørgsmål, hvorunder der er spørgsmål som kan være med til at belyse det overordnede. Grunden til at der blot er fem spørgsmål, med en dertilhørende underinddeling, er at jeg på forhånd blev gjort opmærksom på, at de unge havde svært ved at koncentrere sig i længere tid, hvorfor jeg ønskede at gøre det nemt for de unge, i tilfælde af at de skulle miste koncentrationen. Spørgsmålene der ønskes belyst i første emne, knytter sig til deres forventninger til ART og motivation for at deltage i programmet. Spørgsmålene i andet emne omhandler deres oplevelser og erfaringer med at deltage, såsom hvad de synes har været godt eller udfordrende ved ART og hvad de har lært i ART. Det sidste emne i interviewguiden, ønsker at belyse hvad de synes er de vigtigste teknikker de har lært, og hvordan de kan anvende de lærte teknikker fra ART i fremtiden.

Interviewguiden til instruktørerne er delt ind i emnerne: 'om instruktørerne', 'om programmet', 'udvælgelse', 'deltagelse' og 'efter deltagelse'. Spørgsmålene i det første emne omhandler instruktørerne selv, såsom deres ansættelse, stilling og hvorfor de blev ART instruktører. I andet emne spørges der generelt til programmet der tilbydes på Kompasset, og hvordan der arbejdes i praksis. I udvælgelsen af deltagere, omhandler spørgsmålene hvordan de udvælger/fravælger og hvad der lægges vægt på i udvælgelsen. Emnet vedrørende deltagelse i programmet er inddelt i de tre komponenter, hvor der stilles konkrete spørgsmål til disse, samt generelle spørgsmål angående deltagelsen i ART. Det sidste emne vedrørende efter deltagelsen, indeholder spørgsmål knyttet til hvordan de kan se en ændring i adfærden og hvordan de fortsat kan fremme en positiv adfærd blandt de unge. Desuden afsluttes interviewguiden med få kritiske spørgsmål.

5.4.4 Refleksioner over interviewene

Interviewet med de to unge foregik i skolen på Kompasset, og varede en halv time. De to unge der deltog var drenge og mellem 15 og 18 år, som er holdt anonyme. Under udførelsen af dette interview var to unge, jeg og en medarbejder til stede. Hvorimod ekspertinterviewet med de to instruktører foregik i et mødelokale på Kompasset, og varede en time og 20 minutter. Jeg har reflekteret over fordele og ulemper ved udførelsen af begge interviews.

En problematik ved interviewet med de unge er, at jeg ikke kendte de unges indbyrdes relation på forhånd. Under interviewet erfarede jeg, at de unges relation var venskabelig, hvilket kan være en

ulempe for den data der produceres i gruppeinterviewet. Hermed kan denne venskabelige relation medføre, at de unge tilpasser sine svar efter hinanden og hvad der er socialt accepteret i deres relation. I denne forbindelse oplevede jeg flere gange, at den ene af de unge var passiv, hvortil jeg flere gange måtte stille direkte spørgsmål, samt at vedkommende ofte svarede ”det ved jeg ikke”. Denne kritik kunne eventuelt være undgået, hvis jeg havde foretaget individuelle interviews, hvor de unge ikke kunne blive påvirket af hinandens tilstedeværelse. Dog kan en fordel ved den venskabelige relation medføre, at de unge oplevede en form for tryghed i interviewsituationen. Jeg har ligeledes reflekteret over, at oplevelserne og erfaringerne knyttet til ART forløbet ville være forskelligt alt afhængig af hvilket køn og etnicitet deltagerne havde (Berkout et. al. 2011: 504). Hermed ment at piger kan have en anden oplevelse af en aggressiv adfærd og teknikker til at kontrollere denne adfærd, end drenge, samt at unge med en anden etnisk baggrund end dansk, kunne opleve rollespillet anderledes grundet kulturelle betingelser. Jeg har desuden reflekteret over fordele og ulemper ved, at en af Kompassets medarbejdere var til stede under interviewet, idet relationen mellem medarbejderen og de unge kan være afgørende for den viden der produceres (se Svensson 2003). En problematik kan knyttes til, at medarbejderens tilstedeværelse kan medføre, at de unge ønsker at fremstå på en bestemt måde, hvorfor jeg eventuelt kunne have produceret andet data, hvis vedkommende ikke var tilstede. Dog kan en fordel ved medarbejderens tilstedeværelse være, at de unge kan føle en form for tryghed i vedkommendes nærvær, der kan resultere i at de ønskede at åbne sig mere op. En synlig fordel ved medarbejderens tilstedeværelse var, at efter jeg var færdig med at gennemgå spørgsmål fra interviewguiden, deltog vedkommende i en dialog, som havde karakter af et (fokus)gruppe interview. Hermed ment at medarbejderen og de unge diskuterede deres forskellige synspunkter på ART, hvilket medførte at jeg fik mere empiri, samt fik mulighed for at studere gruppeinteraktionen mellem medarbejderen og de unge.

Jeg har reflekteret over min egen rolle i interviewene (Kvale og Brinkmann 2009: 93), hvor det kan være problematisk at opnå en symmetrisk interviewrelation i interviewet med de unge, grundet min sociale position er forskellig fra de unges. Under interviewet havde jeg en følelse af, at de unge tilpassede deres svar efter hvad de tænkte jeg (og medarbejderen) ville høre. Denne kritik kunne være imødekommet, hvis jeg eventuelt havde mulighed for at tilbringe tid med de unge inden interviewet, og dermed opnå en relation på forhånd, således de ikke afskrækkes af min sociale position. Dog forsøgte jeg at imødekomme denne ulempe, idet jeg ikke bar alarm eller nøgler, som normalt er en forudsætning for at befinde sig indenfor hegnet. I henhold til interviewet med eksperterne har jeg ligeledes reflekteret over min rolle, idet jeg på forhånd havde en tilknytning til Kompasset. Jeg

vurderer at min tilknytning var medvirkende til at skabe symmetri i interviewsituationen, idet jeg havde forhåndsviden om instruktørernes praksis vedrørende ART. Ligeledes kan denne relation medføre at henholdsvis jeg som interviewer og medarbejderne følte sig tilpasse i interviewsituationen, hvilket kan medføre at flere perspektiver og episoder kommer frem i interviewet. Jeg er desuden bevidst om, at jeg ikke kan holde mig neutral i denne interviewrelation, grundet min tilknytning til Kompasset.

Jeg har ligeledes reflekteret over eksperternes udsagn, hvor jeg er opmærksom på at den viden der produceres er deres holdninger og erfaringer knyttet til ART, og dermed ikke kendetegnet for alle eksperter på området. Dog vurderer jeg, at de har en generel viden om ART på Kompasset, idet denne drøftes medarbejderne imellem. I forsøget på at overholde den videnskabelige kvalitet i specialet, har jeg valgt at optage begge interviews, således at jeg kan gengive informanternes nøjagtige udsagn.

5.5 Ethiske overvejelser

Dette afsnit vil redegøre for de etiske overvejelser, der er medtaget i specialet. Eftersom specialet anvender interviews, hvor formålet er at: ”*udforske menneskers private liv og lægge beskrivelser offentligt frem*” (Kvale og Brinkmann 2009: 80), er det nødvendigt at reflektere over de etiske problemer der kan opstå. I det følgende vil der fremhæves tre etiske retningslinjer, som specialet har taget hensyn til, hvilket er informeret samtykke, fortrolighed og konsekvenser.

Den første etiske retningslinje specialet har benyttet sig af, er informeret samtykke, hvor de etiske overvejelser er knyttet til at forklare informanterne om specialets formål og sikre at deres deltagelse er frivilligt samt informere dem om muligheden for at trække sig fra undersøgelsen på et hvilket som helst tidspunkt (Kvale og Brinkmann 2009: 89). Interviewene der er udført i specialet er alle blevet indledt med en briefing, hvori specialets formål er forklaret, samt det er blevet tydeliggjort at deres deltagelse er frivillig, og de er blevet informeret om muligheden for at trække sig fra specialet. I henhold til ungeinterviewet er der gjort brug af en skriftlig samtykkeerklæring, hvori der informeres om at de unge er sikret fuld anonymitet, samt der er beskrevet hvad interviewet omhandler og skal bruges til. I denne samtykkeerklæring er der ligeledes oplyst om muligheden for at trække sig. Eftersom de unge er under 18 år, kan der opstå spørgsmål om hvem der skal give samtykket, herunder om samtykket skal underskrives af de unge selv, deres forældre eller andre (Kvale og Brinkmann 2009: 90). Efter aftale med forstanderen af Kompasset, blev det besluttet at samtykkeerklæringen skulle underskrives af de unge selv, idet de unge bliver holdt anonyme og dermed ikke vil kunne

genkendes i materialet. Hermed fungerer denne skriftlige samtykkeerklæring som en beskyttelse for interviewdeltagerne såvel som interviewerens (Kvale og Brinkmann 2009:90).

Den anden etiske retningslinje specialet tager højde for er fortrolighed, hvor de etiske overvejelser omhandler at sløre data, således at deltagerne ikke kan identificeres i materialet. Såfremt undersøgelsen ønsker at offentliggøre information, er det nødvendigt at deltagerne er indforstået med dette (Kvale og Brinkmann 2009: 91). I henhold til specialet er der med forstanderen af Kompasset aftalt, at selve institutionen ikke holdes anonym, men at de unge sikres fuld anonymitet i specialet. Hermed er der valgt at give de unge fiktive navne, samt sløre udtalelser der kan identificere dem, således at de ikke vil kunne blive genkendt i undersøgelsen. Hermed sikres de unge mod, at deres udtalelser kan få konsekvenser for deres privatliv. Denne etiske retningslinje hvor deltagerne anonymiseres og data sløres, kan på den ene side fungere beskyttende overfor deltagerne, men kan ligeledes være en konsekvens for deltagerne, idet fortrolighed indebærer at forskeren kan tolke på deltagerens udsagn, hvorved deltagerens stemme fratages, idet deltagerne ikke kan give et modsvar på forskerens fortolkninger (Kvale og Brinkmann 2009: 91). I henhold til interviews med instruktørerne, er der aftalt, at de ikke skal anonymiseres, og dette kan ifølge Kvale og Brinkmann hænge sammen med at de gerne vil stå offentligt frem, eftersom de har anvendt tid på at udstyre forskeren med værdifulde informationer (Kvale og Brinkmann 2009: 92).

Den tredje etiske retningslinje, som specialet har haft etiske overvejelser om, er konsekvenserne som den kvalitative undersøgelse kan frembringe. Hermed reflekteres over hvilke skader såvel som fordele, der kan forventes at blive påført deltagerne i undersøgelsen, hvor skaden skal være så lille som overhovedet muligt (Kvale og Brinkmann 2009: 92). I forsøget på at mindske risikoen for at skade interviewpersonerne i specialet, har jeg i briefinggen gjort informanterne opmærksomme på, at hvis der er spørgsmål som de ikke ønsker at svare på, eller som er for personlige, behøver de ikke at svare. Ligeledes er der i specialet taget højde for, at den intimitet og åbenhed der forekommer i interviews, kan medføre at informanterne giver oplysninger, som de eventuelt vil fortryde senere (Kvale og Brinkmann 2009: 92). I forsøget på at undgå dette, centrerer spørgsmålene i interviewguiderne sig kun om ART undervisning og tilhørende teknikker der kan anvendes i hverdagen, hvorfor følsomme detaljer om privatlivet ikke berøres.

5.6 Analysestrategi

I dette afsnit præsenteres strategien til at analysere de to interviews. Analysestrategien anvender ikke en specifik metode eller værktøj til at analysere ud fra, idet jeg ikke ønsker at være afhængig af en bestemt analyseform.

Inden min udførelse af interviewene havde jeg sat mig grundigt ind i forskningsemnet, hvor min forforståelse var præget af eksisterende forskning og teori. Jeg havde dermed et ønske om, at undersøge hvordan instruktørerne i praksis arbejdede med ART, samt hvilke muligheder og barrierer der anses ved programmet. Desuden ønskede jeg i interviewene at gøre plads til nye indsigter, hvorfor jeg gjorde brug af en semistruktureret interviewguide. På baggrund af dette er jeg inspireret af den hermeneutiske spiral, som en analytisk teknik. Indenfor den hermeneutiske videnskabsteoretiske tradition spiller fortolkning en afgørende rolle, hvor hermeneutikere er interesseret i at forstå dele og helheder (Jørgensen 2008: 223). Fortolkningsprocessen finder sted i den hermeneutiske spiral, hvor *”delen forstås ved at anskue den i en helhed, og hvor helheden opnår mening gennem delen”* (Jørgensen 2008: 225). Essentielt ved denne cirkulære proces er, at meningen først kan ses, når fortolkningen har fundet sted. Dermed kan empirien ikke stå alene i et forskningsprojekt (Jørgensen 2008: 223). Med udgangspunkt i den hermeneutiske spiral, anser jeg det empiriske materiale som dele, der skal forstås ud fra helheden, som i denne sammenhæng både er konteksten og det resterende materiale. Specialets analysestrategi består derfor i at gennemlæse empirien og udvælge centrale temaer, med den eksisterende forskning og den teoretiske ramme in mente. På baggrund af denne gennemlæsning af empirien, har jeg udvalgt temaer, som belyses i analysen, hvor empirien er manuelt kodet efter de udvalgte temaer. Jeg forsøger dermed at forstå og fortolke i empirien, med udgangspunkt i teorien, hvortil den eksisterende forskning er med til at underbygge resultaterne.

5.7 Kvalitet

Jeg vil i det følgende bedømme specialets kvalitet, ud fra kriterierne om intern og ekstern validitet, samt reliabilitet.

5.7.1 Intern validitet

I specialet har hensigten været at undersøge instruktørernes praksis vedrørende at ændre de unges adfærd gennem ART, samt hvilke barrierer og muligheder der er knyttet til dette. I denne forbindelse vil jeg undersøge specialets interne validitet, der referer til hvorvidt undersøgelsens resultater afspejler undersøgelsens problemstilling (De Vaus 2001: 27). En svaghed ved den interne validitet i specialet er, at der kun var to unge der deltog i interviewet, hvorved det kunne have styrket specialets

resultater og konklusion med flere perspektiver fra de unge. Denne ulempe er forsøgt imødekommet, ved at underbygge specialets resultater med eksisterende forskning. Dog er en styrke ved den interne validitet, at de to unge der deltog i interviewet, begge havde deltaget i ART undervisningen, således at jeg kunne opnå deres perspektiver på hvad der havde været godt og mindre godt, samt hvordan de kan anvende de indlærte kompetencer i fremtiden. Ligeledes har det været en styrke at jeg har lavet interviews med to instruktører, der har forskellig arbejds- og uddannelsesmæssig baggrund, således at jeg havde mulighed for at få forskellige ekspert synsvinkler på emnet. Jeg vurderer dermed at den interne validitet i specialet er høj, idet jeg undersøger det jeg har sat mig for, men med det forbehold at flere interviews med unge kunne have styrket specialet.

5.7.2 Ekstern validitet

Jeg vil ligeledes vurdere specialets eksterne validitet, som referer til hvorvidt specialet kan generaliseres til en større kontekst (De Vaus 2001: 28). En svaghed ved specialets eksterne validitet er, at brugen af casestudie medfører, at resultaterne ikke kan generaliseres til alle landets sikrede institutioner. Jeg kan kun fremhæve hvordan der arbejdes med at ændre de unges adfærd på Kompasset, og hvilke muligheder og barrierer der er vedrørende instruktørernes arbejde på Kompasset. Hvis jeg derimod havde anvendt et multiple casestudie, og dermed undersøgt flere sikrede institutioner, havde jeg kunnet generalisere mine resultater og sammenligne dem. Ligeledes er specialets kvalitative metode en svaghed for specialets eksterne validitet, idet jeg kun kan undersøge problemstillingen i dybden, og dermed ikke finde generelle tendenser. Specialets eksterne validitet er dermed lav, men jeg vurderer ikke dette som en ulempe for specialet, idet jeg ønsker at give et billede af ART på Kompasset, og ikke alle landets sikrede institutioner.

5.7.3 Reliabilitet

Slutteligt vil jeg undersøge specialets reliabilitet, der refererer til hvorvidt en ny forsker kan gentage undersøgelsen, og opnå lignende resultater (De Vaus 2001: 29). En styrke ved reliabiliteten er, at jeg har anvendt en interviewguide, som medfører at en ny forsker har mulighed for at stille de eksakt samme spørgsmål. Dog er en svaghed, at en ny forsker ikke kan få adgang til at interviewe de samme unge, og dermed vil en ny forsker ikke kunne få de samme svar, som i specialet. Hermed ment at de unge, som deltog i interviewet i specialet, det er deres personlige og subjektive oplevelser knyttet til programmet. I modsætning hertil, er det muligt for en ny forsker at opnå interviewe de samme eksperter, som i specialet, idet instruktørerne ikke er anonymiseret. Ligeledes er en styrke ved reliabiliteten, at en ny forsker kan anvende samme metodiske og teoretiske overvejelser. Jeg vurderer

dermed at en ny forsker kan gentage undersøgelsen via metode, teori og interviewguide, men dog er det sværere for en ny forsker at opnå samme resultater, hvad der gælder de unges perspektiver.

KAPITEL 6: EMPIRI

I dette afsnit vil Den Sikrede Institution Kompasset kort præsenteres, idet Kompasset er genstand for specialet, samt deltagerne i interviewene vil kort introduceres.

6.1 Den sikrede institution Kompasset

Den Sikrede Institution Kompasset er et tilbud til unge i alderen 15-18 år, og med mulighed for at dispensere ned til 12 år. Kompasset åbnede 1. september 2012, og hører under Specialet i Region Nordjylland. Kompasset er normeret til otte pladser, herunder retlige eller sociale pladser, hvor de unge ikke har mulighed for at forlade institutionen under deres ophold. Kompasset består af to bohuse, der hver har plads til fire unge af gangen (jf. Kompassets Ydelsesbeskrivelse; www.kompasset.rn.dk).

6.2 Hvem er de unge og instruktørerne

Eftersom de to unge der deltog i interviewet er anonymiseret, er der valgt fiktive navne, hvilket er Søren og Frederik. Jeg har valgt at give dem navne, fremfor eksempelvis at kalde dem ung 1 og ung 2, idet navnene vil give mere substans til analysen. De to unge er mellem 15 og 18 år, og begge har deltaget i et ART forløb.

Instruktørerne der deltog i interviewet er ikke anonymiseret, og er dermed nævnt med deres navne i empirien og analysen. Den ene instruktør der deltog i interviewet hedder Mette, og er desuden ansat som psykolog på Kompasset, og har været ansat i to år. Mette blev under ansættelsessamtalen spurgt om hun ville være ART instruktør, hvor hun kort tid efter sin opstart gik i gang med ART instruktør uddannelsen. Den anden instruktør der deltog i interviewet hedder Kirsten, og er ansat som afdelingsleder på Kompasset, og har været ansat i to og et halvt år. Kirsten var uddannet som ART instruktør fra sit forhenværende job, og har derfor været ART instruktør siden hun blev ansat på Kompasset.

KAPITEL 7: ANALYSE

I denne analyse er hensigten at undersøge hvordan Kompassets ART instruktører i praksis forsøger at ændre de unges adfærd, i retningen af en socialt accepteret adfærd, samt undersøge hvilke typer

modstand, der kan opstå i forsøget på dette. I forsøget på at tilvejebringe viden om dette, er analysen inddelt i fire delanalyser.

Eftersom adfærdsændringen er et centralt tema for analysen, forsøges der i første delanalyse, at undersøge hvordan Kompasset i hverdagen og i undervisningen ønsker at ændre og behandle de unge. Første delanalyse vil ligeledes præsentere hvordan Kompasset kan anses som en totalinstitution ud fra Goffmans teoretiske perspektiv, samt hvordan temaet om adfærdsændring kommer til syne i Goffmans perspektiv. Første delanalyse vil desuden præsentere hvordan hensigten med at ændre de unges adfærd, ligeledes er at finde i hverdagen og ART undervisningen ud fra Foucaults teori om disciplinering.

I anden delanalyse vil instruktøernes praksis i ART undervisning undersøges nærmere, hvori Foucaults begreber om disciplinering anvendes til, at begribe instruktøernes konkrete arbejde med at ændre de unges adfærd. Ligeledes vil anden delanalyse præsentere, hvordan elementer af ART undervisningen er at spore i den generelle praksis på Kompasset.

Tredje delanalyse vil undersøge hvilke typer modstand, der kan forekomme i forsøget på at ændre de unges adfærd. I forsøget på at analysere dette, vil Goffmans teori om den totale institution bringes i spil, hvori der undersøges om de institutionelle og sikrede rammer medfører modstand, samt om den interpersonelle relation mellem instruktørerne og de unge kan resultere i modstand.

Den fjerde og sidste delanalyse vil undersøge hvorvidt de unges adfærd, er blevet disciplineret via ART undervisningen. Herunder undersøges der hvordan instruktørerne vurderer at de unge er blevet disciplineret, samt hvordan de unge giver udtryk for at være blevet disciplineret, og hvordan de kan anvende de indlærte teknikker i fremtiden.

7.1 Behandlingstanken (ændringen af de unges adfærd)

I denne analysedel præsenteres konteksten, hvori de unges adfærd forsøges ændret. Eftersom at Goffmans teori om den totale institution, og Foucaults teori om disciplinering udgør den fortolkende ramme i analysen, vil afsnittet præsentere hvordan Kompasset kan argumenteres for at være en total institution ud fra Goffmans optik, samt hvordan disciplinering finder sted både i hverdagen og i ART undervisningen. Analysedelen udgøres derfor af tre afsnit, hvor første afsnit belyser Kompasset som helhed, og hvordan behandlingstanken er at finde i institutionens formål, andet afsnit har fokus på den pædagogiske praksis og oplevelsen af hverdagen i Kompasset, og tredje afsnit undersøger

hvordan ART undervisningen er tilpasset den sikrede kontekst. Analysedelen afsluttes med en opsummering.

7.1.1 Den Sikrede Institution Kompasset

Den Sikrede Institution Kompasset åbnede i 2012, og huser op til otte unge, der er anbragt på retlige eller sociale pladser. Kompasset befinder sig afsides og i et grønt område, og bygningerne er omringet af et højt hegn, som sikrer at de unge ikke kan forlade matriklen. Indenfor hegnet anbringes de unge i to bohuse, hvor begge bohuse er aflåste, og de unge skal følges af en medarbejder, hvis de skal over i skolebygningen, på værksted eller i idrætshallen. Eftersom at størstedelen af de unge er retlige anbragte, er en af Kompassets opgaver at opretholde frihedsberøvelsen og varetage domstolens beslutninger, hvoraf flere af de unge er underlagt brev- og besøgskontrol, hvor Kompasset er nødsaget til at kontrollere de unges brevveksling og telefonsamtaler (www.kompasset.rn.dk). På baggrund af disse indbyggede barrierer mod interaktion med omverden, kan Kompasset anses som en total institution ud fra Goffmans optik (Goffman 1967). Ifølge Goffman er et særligt træk ved totale institutioner, at de kan anses som: *"en slags drivhuse til at forandre mennesker i; hver og et af dem er et naturligt eksperiment over, hvad man kan gøre med personligheden"* (Goffman 1967: 18). Dette skyldes, at individerne der anbringes i totale institutioner, er kendetegnet ved et bestemt adfærds- og holdningsmønster, som de har internaliseret fra deres hjemlige miljø, som ofte ikke korrelerer med den adfærd institutionen foreskriver (Goffman 1967: 18). Dette træk ved de totale institutioner, stemmer overens med Kompassets formål, der er forankret i Serviceloven. Dette skyldes, at de unge der anbringes på Kompasset ofte er kendetegnet ved en kriminel og socialt afvigende adfærd, hvor Kompasset forsøger at forandre de unge, således at de har: *"samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende"* (jf. Serviceloven, kap. 11, § 46). Denne tankegang er desuden at spore i Foucaults beskrivelse af fængslet, der er kendetegnet ved både at frihedsberøvelse og omforme individerne der er placeret heri via disciplinering (Foucault 2002: 251). Disciplinering har ifølge Foucault til opgave at afrette individerne, hvor disciplinering består i at overvåge og normalisere individerne, efter en samfundsskabt norm for socialt acceptabelt adfærd. Dette forandringsformål er både at finde i hverdagen på Kompasset i form af den socialpædagogiske praksis, samt det er direkte indbygget i det kognitive program Aggression Replacement Training, hvilket er én af Kompassets ydelser (www.kompasset.rn.dk). I dette program er hensigten at erstatte og reducere en aggressiv adfærd, med en socialt accepteret adfærd (Reddy og Goldstein 2008). ART instruktørerne forsøger dermed at lære de unge, hvilke teknikker de kan anvende i stedet for at ty til aggressive handlinger og vold i konfliktfyldte situationer.

Behandlingsformålet med at ændre de unges adfærd, er dermed at finde i hverdagen og i ART undervisningen, indenfor den sikrede kontekst som Kompasset repræsenterer, hvilket præciseres yderligere i de følgende afsnit.

7.1.2 Hverdagen på Kompasset

Måden hvorpå Kompasset forsøger at ændre de unges adfærd i hverdagen, er via en række rutiner og daglige gøremål, der er skemalagte og følger en bestemt tidsplan. Hermed er det fastlagt hvornår de unge skal stå op, hvornår de skal spise, hvornår de skal i skole eller på værksted, hvornår de kan deltage i aktiviteter og hvornår de kan have egen tid på værelset. Disse forskellige skemalagte aktiviteter er en del af Kompassets pædagogiske praksis, hvor de håndhæver reglerne overfor de unge og samtidig forsøger at lære de unge om almindelig daglig livsførelse. Desuden forsøger Kompassets pædagoger at drage omsorg, støtte og rådgivning til de unge, og afholde møder med det formål at de unge får indflydelse på deres eget liv (www.kompasset.rn.dk). De unges forskellige livsområder afvikles under samme tag, og er håndhævet oppefra via personale og et sæt af regler (Goffman 1957: 254). Denne strukturerede hverdag som håndhæves af personalet, kan ifølge Foucault anses som en opdragende magt, idet pædagogerne regulerer alle hverdagens gøremål (Foucault 2002: 254). Ved at anskue den pædagogiske praksis ud fra Foucaults perspektiv, bliver opdragelsen en teknik til at styre og udøve magt over de unge. Med udgangspunkt i dette perspektiv kan der antages, at der forekommer et paradoks i den pædagogiske praksis, idet den på den ene side er kontrollerende og magtudøvende, og på den anden side forsøger at drage støtte og omsorg og involvere de unge i deres eget liv. Dette paradoks mellem kontrol og hjælp kan understøttes af eksisterende forskning om sikrede institutioner (se Bengtsson 2015). Bengtsson illustrerer dette paradoks i et eksempel om at skulle låse de unge inde om natten:

” ”Jeg vil altså helst ikke have, I låser i nat.” Martin Nikker. ”Jeg sov ikke i nat, jeg kan ikke rigtig sove, hvis det nu brænder eller sådan noget.” Martin lægger en hånd på Jakobs skulder. ”Rolig nu, det kommer jo ikke til at brænde, og du ved, at vi skal låse, sådan er det (...)” ” (Bengtsson 2015: 312).

Ifølge Bengtsson er det svært for pædagogen at håndhæve denne regel overfor den unge, idet han er bevidst om at den unge er utryk ved situationen (Bengtsson 2015: 312). Via dette eksempel tydeliggør Bengtsson førnævnte paradoks mellem kontrol og hjælp, idet pædagogerne er nødsaget til at håndhæve reglerne fra systemets side.

Udover at de unges hverdag på Kompasset er struktureret og skemalagt, kan hverdagen ligeledes være præget af kedsomhed. Dette er tilfældet for Frederik, da jeg spørger ham hvorfor han har valgt at deltage to gange i ART: *”Jeg skulle have tiden til at gå med noget, mens jeg skulle være her, det var bare jo at lave et eller andet”* (Frederik, Bilag 3: 4). Frederiks oplevelse af kedsomhed i hverdagen på Kompasset, kan understøttes af eksisterende forskning der omhandler hverdagen i sikrede institutioner (se Bengtsson 2012: 67; Bryderup 2010: 95). Goffman belyser også kedsomhed som en af de problematikker der kan opstå i den totale institutioner, hvor personalet ifølge ham må finde strategier til at motivere klienterne, således at de kan bryde med denne kedsomhed (Goffman 1967:16). En strategi Kompassets medarbejdere anvender til at bryde kedsomheden i hverdagen hos de unge, er at tilbyde de unge at deltage i ART undervisningen:

”En af motivationsfaktorerne også for at deltage er, at det sker i egen tid to gange om ugen, hvor alternativet ellers er at sidde på værelset, så det er også en motivationsfaktor, for nå okay så vil jeg egentlig gerne, for det vil jeg hellere end jeg vil ligge og se fjernsyn på mit værelse” (Kirsten, Bilag 4: 24).

Ud fra citat udtrykker Kirsten, at de unge vælger at deltage, idet de foretrækker ART undervisningen fremfor at tilbringe tid alene, hvilket derfor kan anses som en strategi fra instruktørernes side. Eftersom at Kompassets medarbejdere anvender ART undervisningen som en strategi til at bryde kedsomheden, kan ART undervisningen antages at have en dobbeltfunktion på Kompasset, idet ART kan anses som et middel til at skabe variation i hverdagen, og samtidig er ART et middel der anvendes til at ændre de unges adfærd i en positiv retning.

7.1.3 Aggression Replacement Training på Kompasset

Måden hvorpå Kompassets instruktører forsøger at ændre de unges adfærd i ART undervisningen, er ved at lære de unge at styre deres følelser og temperament, samt lære de unge at forstå deres egne reaktioner og andres, således at de unge kan blive bedre til at handle fornuftigt på længere sigt (Kompasset: Internt dokument). Dette stemmer overens med grundkonceptets formål, der er at reducere og erstatte en aggressiv adfærd, med en accepteret social adfærd, gennem de tre komponenter vredeshåndtering, socialfærdighedstræning og moralsk ræsonnement (Reddy og Goldstein 2008: 47-48). ART undervisningens formål, stemmer dermed overens med disciplinerings hensigt, idet der kan argumenteres for at instruktørerne forsøger at afrette de unge via en samfundsskabt norm (Foucault 2002). ART på Kompasset er moduleret over grundkonceptet, men instruktørerne har været nødsaget til at foretage nogle justeringer, således at ART passer til den

sikrede kontekst. På Kompasset varer et ART forløb seks uger, hvor der er lektioner tre gange om ugen, hvilket er en justering i henhold til den originale form, hvor et ART forløb varer ti uger (Kompasset: internt dokument). Denne justering er foretaget, fordi de unge ofte er anbragt på Kompasset i en kortere periode, og det vil derfor ikke være optimalt med et forløb på ti uger, dog er der mulighed for, at unge der er anbragt i længere tid, kan deltage i endnu et forløb (Bilag 4: 13). Ligeledes er en justering at et ART hold på Kompasset er normeret til at bestå af tre til seks unge (Kompasset: internt dokument), fremfor otte til 12 deltagere, som den oprindelige form foreskriver. Dette skyldes at Kompasset kun kan huse op til otte unge af gangen, og det vil ifølge instruktørerne ofte ikke være muligt eller hensigtsmæssigt at alle otte deltager på samme gang, da de unge vil fokusere for meget på de andre deltagere fremfor undervisningen. Hertil anbefaler ART instruktørerne at det optimale hold vil bestå af fire unge, for så har de en dynamik, hvor der er plads til hvis den ene ikke er oplagt alligevel eller springer fra (Bilag 4: 16). Til trods for at instruktørerne har været nødsaget til at foretage nogle ændringer, for at ART kan praktiseres på Kompasset, udtrykker de, at de er tro mod grundkonceptet, hvor de følger en fast struktur med faste dagsordener (Bilag 4: 16).

7.1.4 Opsummering af behandlingstanken

Hensigten i denne delanalyse har været at belyse hvordan Den Sikrede Institution Kompasset, kan anses som en total institution ud fra Erving Goffmans optik, samt belyse hvordan Michel Foucaults disciplineringsmagt bliver en del af Kompassets praksis i forsøget på at ændre og behandle de unges adfærd. På baggrund af de indbyggede barrierer mod interaktion med omverdenen, såsom at de unge ikke kan forlade matriklen under deres ophold, samt at de er underlagt brev- og besøgskontrol, kan Kompasset anses som en total institution ud fra Goffmans optik. Total institutioner er desuden kendetegnet ved, at det er muligt at forandre klienterne, idet de ofte medbringer et adfærdsmønster fra deres hjemlige omgivelser, der er forskellig fra den adfærd total institutionen foreskriver. Dette stemmer overens med Kompassets formål, der er forankret i Serviceloven, hvor Kompasset forsøger at forandre de unge, således at de har samme mulighed for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv, som deres jævnaldrende. Formålet om at ændre de unge på Kompasset, er at finde i Foucaults tankegang, hvor straffen udøves som en disciplinerende magt, gennem overvågning og normalisering. Denne disciplineringsmagt er at finde både i den pædagogiske praksis i hverdagen på Kompasset, samt i det kognitive program Aggression Replacement Training.

De unges hverdag på Kompasset er præget af faste rutiner og daglige gøremål, hvori pædagogerne strukturerer denne hverdag, og dermed bestemmer hvornår de unge skal stå op, i skole eller på et af værkstederne, hvornår de unge har egen tid på værelset, og hvornår de skal deltage i de resterende aktiviteter i hverdagen. Omformningen af de unge består i, at pædagogerne forsøger at lære de unge om almindelig daglig livsførelse, og eftersom at pædagogerne styrer og strukturerer de unges hverdag kan pædagogernes praksis anses som en opdragende magt, der udøves over de unge. Udover at pædagogerne styrer og strukturerer de unges hverdag, forsøger de også at drage støtte og omsorg til de unge, samt rådgive og involvere de unge i deres liv. På baggrund af pædagogernes praksis der på den ene side styrer og kontrollerer de unge, og på den anden side forsøger at hjælpe de unge i hverdagen, forekommer der et paradoks i pædagogernes praksis.

Udover en struktureret hverdag på Kompasset, kan den ofte føles kedelig for de unge, hvor ART undervisning kan anses som en strategi til at skabe variation ind i de unges hverdag, idet undervisningen ligger i egen tid, hvor alternativet er at de unge skal være alene på værelset. ART undervisningen kan dermed anses for at have en dobbelt funktion, idet den på den ene side medfører variation og bryder med kedsomheden på Kompasset, og på den anden side har et rehabiliterende formål, idet ARTs formål er at reducere og ændre en aggressiv adfærd, således de unge opnår en socialt accepteret adfærd. Via ART undervisningen forsøger instruktørerne at lære de unge, at styre deres følelser og temperament, således at de kan handle fornuftigt på længere sigt, hvilket praktiseres gennem vredeshåndtering, social færdighedstræning og moralsk ræsonnement. Ud fra Foucaults optik, kan ART instruktørernes praksis anses som en teknik til at disciplinere og afrette de unge. Eftersom Kompasset er en sikret institution, har instruktørerne været nødsaget til, at foretage justeringer i forhold til det originale ART koncept, således at ART tilpasses den sikrede kontekst. Hermed varer et ART forløb på Kompasset kun seks uger, fremfor ti uger, idet de unge er anbragt på Kompasset i en kortere periode. Ligeledes består et ART hold kun af tre til seks unge på Kompasset, fremfor otte til 12 unge, idet Kompasset kun kan huse op til otte unge. Til trods for at instruktørerne har været nødsaget til at foretaget justeringer, er de tro mod det originale konceptet.

7.2 Hvordan foregår adfærdsændringen i praksis?

Da ART undervisningen kan anses som et konkret tiltag, som Kompasset anvender til at ændre de unges adfærd, ville instruktørernes praksis belyses yderligere i denne analysedel. Denne praksis vil analyseres ud fra Foucaults teori om disciplinering, hvor hans begreber anvendes til at begribe instruktørernes arbejde. Delanalysen starter med at undersøge hvordan de unge motiveres til at

deltage, og hvilke udfordringer der kan være knyttet hertil. Andet afsnit undersøger hvordan overvågning står centralt i disciplineringen, og hvordan denne kan omsættes til brugbar viden i det pædagogiske arbejde i hverdagen på Kompasset. Tredje afsnit vil gå i dybden med de komponenter, som praktiseres i ART. Delanalysen vil afsluttes med en analyse af hvordan ART overlapper i hverdagen, hvor anerkendelse og omsorg er centrale elementer.

7.2.1 Motivation

Instruktørernes arbejde med at ændre de unges adfærd via ART undervisningen, påbegyndes inden den egentlige deltagelse, idet instruktørerne først må motivere de unge til at deltage, idet ART er et frivilligt tilbud, og de unge har derfor muligheden for at afslå (Bilag 4: 21). Grunden til at instruktørerne er nødt til at motivere de unge til at deltage, skyldes at den indre motivation er sjælden blandt de unge på Kompasset, dog udtrykker instruktørerne at via dialog om ART undervisningen, kan flere af de unge kan nikke genkende til, at det vil være en god idé at deltage (Bilag 4: 24). Instruktørerne er dermed nødt til at motivere de unge til at deltage i ART, og måden hvorpå instruktørerne forsøger dette, kan begribes ud fra Foucaults begreber om belønning og straf (Foucault 2002: 196). Belønninger kan ud fra Foucaults optik anses som et værktøj instruktørerne anvender, til at motivere de unge til at deltage i ART undervisningen. I kraft af de unges lydørhed overfor deltagelsen bliver belønnet, er det ifølge Foucault nødvendigt at straffe de unge der er ulydige i ART undervisningen (Foucault 2002: 195). Straffene ud fra Foucaults optik, kan anses som et værktøj instruktørerne kan anvende i tilfælde af at de unges intentioner er forkerte eller de bliver væk fra undervisningen.

I ART undervisningens lektionsbeskrivelse, er det fastlagt, at de unge midtvejs i forløbet tilbydes at de kan bestille kage fra bageren, samt at sidste lektion afsluttes med mad fra Mc Donalds (Bilag 4: 24). At tilbyde de unge kage og Mc Donalds mad for deres deltagelse i ART undervisningen, er et værktøj instruktørerne anvender til at motivere de unge til at deltage, idet den sikrede kontekst medfører at de unge normalt ikke har mulighed for at bestille mad fra hverken bageren eller Mc Donalds. Disse belønninger har stor effekt på de unges deltagelse, idet Søren og Frederik udtaler, at disse belønninger er en grund til deres deltagelse i ART undervisningen:

”Jeg [hørte] at vi fik Mc Donalds, og så tænkte jeg ja” (Søren, Bilag 3: 2).

”De [andre der havde deltaget i ART] fortalte at vi fik lov at snakke med de andre unge, fra andre huse, Mc Donalds og sådan noget” (Frederik, Bilag 3: 2).

Belønningerne kan anses som at være afgørende for deres frivillige deltagelse, hvor kage og Mc Donalds mad bliver et privilegie for de unge, som de kun kan opnå via deres deltagelse. For at sikre, at de unge deltager aktivt og er mødestabile, kan afstraffelser anses som et værktøj instruktørerne anvender. Afstraffelsen består i, at belønningerne fratages de unge, i tilfælde af at de unge ikke er lydhøre eller overholder reglerne:

”Altså man kan godt have en dårlig dag, og det er sådan set okay, og der er også før nogle der er blevet sendt hjem, men så er det med en prøv og hør her du får chancen igen (...) hvis man pjækker, jeg tror vi plejer at have to gange (...) eller det er lidt individuelt efter hvem det er og hvilke udfordringer man har, men så får man at vide på et tidspunkt, at hvis du ikke deltager nu og resten af forløbet, så er du ikke med længere (...) [de kan ikke] bare melde fra og så komme og spise Mc D til sidst” (Kirsten, Bilag 4: 21).

I tilfælde af at de unge pjækker eller bliver væk fra undervisningen, bliver de unge smidt af holdet, hvor de unges straffes ved at goderne tages fra dem. Hermed kan instruktørerne sikre, at de unge ikke kun møder de dage der er kage eller Mc Donalds. Dog forsøger instruktørerne også at være lydhøre overfor de unge, idet de giver de unge en ekstra chance, i tilfælde af at de unge har en dårlig dag.

Instruktørerne forsøger desuden at motivere de unge til at deltage i ART, ved at denne aktivitet er den eneste der foregår på tværs af bohusene på Kompasset (Bilag 4: 16). Hermed bliver belønningen, at de unge lærer de andre unge at kende, som deltager fra det andet bohus. Søren og Frederik udtrykker begge to, at det ligeledes er en af grundene til, at de valgte at deltage i ART undervisningen (Bilag 3: 2). Ud fra Foucaults optik, kan belønningen i form af fællesskabet, anses som et værktøj instruktørerne anvender til at motivere de unge, idet de unge er interesseret i, at lære de unge fra det andet bohus at kende. Dog kan en udfordring ved denne motivationsfaktor være, at de unge vil udveksle oplysninger, med de unge fra det andet bohus. I sådanne tilfælde, består straffen ud fra Foucaults perspektiv i, at de unge ikke får lov at deltage. Desuden kan de unges motivation være præget af at de vil lave ballade:

”Der kan sidde tre der er mega oplagte, men de funker ikke sammen, og vi ved det kan blive en slåskamp, men for eksempel lige nu som det er, så kunne vi ikke samle nogen som helst fra hverken b eller h i en fælles gruppe, det kan vi ikke fordi de vil komme op og toppes med det samme (...) der flyver nogle trusler gennem luften” (Bilag 4: 23).

For at imødekomme en sådan udfordring, udtrykker instruktørerne, at de overvejer om ART forløbet skal foregå bohus for bohus i stedet for (Bilag 4: 23).

Instruktørerne anvender ligeledes de unges handleplan, som et værktøj til at motivere de unge til at deltage i ART undervisningen: *"Så kan man sige jeg gør det her, for det siger min socialrådgiver jeg skal, for så kan jeg komme hurtigere ud"* (Mette, Bilag 4: 39). Motivationen består derfor af, at de unge kan udviser samarbejdsvillighed overfor handlekommunen, som kan være en fordel for de unges videre sagsgang, hvilket kan anses som en belønning ud fra Foucaults optik. Motivation i form af de unges handleplan, er ligeledes at finde i forsøget på at motivere de unge, der er anbragt på de sikrede institutioner Koglen og Grenen, som Stigaard har fundet i sin undersøgelse af implementering af ART på henholdsvis Koglen og Grenen (Stigaard 2014: 14). I tilfælde af at de unge afslår dette tilbud, som kan være fordelagtig i deres videre forløb, består straffen ud fra Foucaults optik i, at de får frataget denne gode.

Ifølge eksisterende forskning er det kun de unge der er motiveret, der får noget ud af ART undervisningen, hvilket medfører at det kan være en udfordring, i de tilfælde hvor de unges motivation ikke bunder i eget ønske (se Bryderup 2010; Stigaard 2014). Instruktørerne på Kompasset er uenige i denne påstand, idet de mener at det er uden betydning hvad de unges motivation er, idet de unge ikke kan undgå at lære noget via undervisningsforløbet (Bilag 4: 23). Ligeledes pointerer instruktørerne på Kompasset, at til trods for at de unges motivation ikke skyldes en indre motivation, vil denne målgruppe ikke kunne gennemføre et helt ART forløb, hvis de i bund og grund ikke ønskede at deltage (Bilag 4: 40).

Et paradoks ved dette belønnings- og straffesystem er, at behandlingen eller hjælpen der tilbydes i ART er bundet op på kontrol og straf. Behandlingen og adfændsændringen er dermed underlagt kontrol og magt, idet de unge tilbydes goder for en aktiv deltagelse, og samtidig fratages disse goder hvis de er ulydige. Dog kan der ligeledes argumenteres for, at hvis behandlingen ikke var underlagt denne form for kontrol via belønninger og straf, kan det være at færre unge havde deltaget, idet tilbuddet er frivillig, samt kun få unge har en indre motivation.

7.2.2 Overvågning

Når instruktørerne På Kompasset har fået motiveret de unge til at deltage i ART undervisningen, er det ifølge Foucault nødvendigt, at: *"fordele individerne i rummet"* (Foucault 2002: 157), således at selve disciplineringen eller afretningen af de unge kan finde sted. Denne inddelings kunst kræver typisk et aflukket rum, således at rummet giver mulighed for at overvåge de unge, samt instruktørerne

kan undervise og afbryde eventuelle forstyrrelser fra de unge. Hermed organiseres der med Foucaults ord 'et analytisk rum', hvor instruktørerne kan kontrollere de unges individuelle arbejde samt det samtidige arbejde (Foucault 2002: 157, 159 og 163). ART undervisningen er struktureret med en manual og faste dagsordener, hvori lektionerne er fordelt over de tre komponenter: vredeshåndtering, socialfærdighedstræning og moralsk ræsonnement, som medfører at instruktørerne kan styre aktiviteterne indenfor dette lukkede rum (Foucault 2002: 165). I komponenterne vredeshåndtering og socialfærdighedstræning er hensigten, at der arbejdes med konkrete eksempler fra de unges egen hverdag. Her forsøger instruktørerne at få de unge til at relatere undervisningen til deres egen hverdag, hvor de ligeledes skal genspille eksemplerne via rollespil. I modsætning hertil præsenteres de unge for fiktive historier i komponenten moralsk ræsonnement. Instruktørerne forsøger dog at finde fiktive dilemmahistorier, hvor grundproblematikkerne svarer til de unges, og derfor har de unge mulighed for at relatere til egen hverdag, men skallen i moralsk ræsonnement er fiktiv (Bilag 4: 14). Via dette aflukkede rum kan instruktørerne ud fra Foucaults optik, kontrollere hvordan de unge hver især relaterer de lærte teknikker til deres egen hverdag, samt hvordan de unge i samarbejde udfører rollespil. ART lokalet som et overvågningsapparat, kan ud fra Foucaults optik anses som en: *"Operator i omformningen af individerne: påvirke dem, som den huser, påvirke deres opførsel, føre magtens virkninger ned til dem, skabe en viden om dem og ændre dem"* (Foucault 2002: 188). Ifølge Foucault står overvågningen derfor centralt i den disciplinære magt.

7.2.3 Normalisering

På samme måde som den hierarkiske overvågning, er den normaliserende sanktion et vigtigt element i disciplineringen eller omformningen af de unges adfærd (Goffman 2002: 186). I den normaliserende sanktion forekommer der en 'normativ straffeform', hvor straffen har til hensigt at korrigere adfærden hos de individer der afviger fra normen (Foucault 2002: 195 og 199). Formålet med ART undervisningen er som tidligere beskrevet, at erstatte en aggressiv adfærd, med en socialt accepteret adfærd (Reddy og Goldstein 2008). I ART undervisningens formål synliggøres normens magt, idet undervisningen baserer sig på, at ændre de unges adfærd i retning af en norm, som samfundet har konstrueret som værende acceptabel. Med Foucaults ord etablerer det normale sig, som et tvangsprincip i undervisningen (Foucault 2002: 200). Den normative straffeform kan derfor anses, som et værktøj til at ændre og normalisere de unges adfærd i ART undervisningen.

Den adfærd som instruktørerne forsøger at normalisere ud fra Foucaults optik, er ifølge instruktørerne ofte kendetegnet ved, at de unge misforstår signaler i det sociale samspil:

”[De unge] afkoder forkert og på forhånd tænker at verden er imod mig, eller når ham der kigger sådan på mig, så er det helt sikkert fordi han synes, at jeg er en kæmpe nar (...) hvorfor skal han provokere sådan, hvorfor står han der og ser sådan ud, så det er rigtig meget noget, altså en indre dialog (...) eller en eller anden form for oppustethed på forhånd (...) Så tænker jeg at det rigtig tit bunder i (...) erfaringer med at blive misforstået og blevet fejlfæstet, og har haft rigtig stor succes med at en aggressiv adfærd, det gør at jeg får det som jeg gerne vil have det” (Bilag 4: 27).

Hermed forsøger instruktørerne via komponenterne vredeshåndtering, socialfærdighedstræning og moralsk ræsonnement, at korrigere de unges adfærd med normen som reference, således at de unge kan forstå det sociale samspil, og derfor ikke behøver at anvende en aggressiv adfærd, men lærer hvordan en socialt accepteret adfærd kan anvendes i stedet for.

I komponenten vredeshåndtering er hensigten at lære de unge om vredesfølelsen, hvori de blandt andet lærer at identificere hvad der udløser (trigger) vrede, kroppens signaler på vrede, hvordan vreden kan dæmpes, samt hvilke konsekvenser deres handlinger kan have. Instruktørerne giver et eksempel på, hvordan de i praksis forsøger at arbejde med elementerne fra vredeshåndtering:

”Du [Mette] har i hvert fald i nogle forløb kørt den nøjagtig samme historie i vredeshåndtering for eksempel, hvor man starter med, at en siger, ej hvor er dine sko grimme (...) og så udvikler den sig i takt med at man når igennem vredeshåndteringscirklen, at så den første, det er den ydre trigger, hvad sker der så inde i Mette, og den næste, og den næste lektion igen, indtil man egentlig når hele cirklen igennem (...) det udvikler sig hele tiden, fordi så tænker Mette blandt andet, at du siger sådan, og så tænker jeg, og du tror jeg gør sådan her, og måske skulle jeg tælle til ti, og så udvikler tingene sig hele tiden” (Kisten, Bilag 4: 20).

Hermed forsøger instruktørerne at gøre de unge bevidste om vredesfølelsen, hvor hensigten er at de skal diskutere de forskellige elementer og frembringe eksempler på hvordan vreden bliver udløst og føles. Måden instruktørerne forsøger at hjælpe de unge via deres eksempler fra egen hverdag, illustreres i følgende citat fra Mette:

”Og så synes jeg jo, at igen når det lykkes rigtig godt, så er det ud fra at de fortæller nogle eksempler fra deres eget liv, nå men sådan her gjorde jeg, og det var det her der skete, og så videre, og så kan man sige at vores fornemmeste opgave er, at få hevet ud, nå så det du gjorde der hvor du egentlig blev så vred på mor for eksempel, så gik du lige op på værelset, det lyder smart, altså det med at hjælpe dem” (Mette, Bilag 4: 29).

Dette citat tydeliggør den korrigerende funktion i disciplineringen, hvor Mette udtaler at hun forsøger at hjælpe de unge til at gøre dem bevidste om, at det eksempelvis er smart at trække sig ved at gå på værelset når de oplever denne vredesfølelse, fremfor at det havde endt i en konflikt. Via vredeshåndtering trænes de unge derfor til at bevare selvkontrollen og mindske vreden i situationer, hvor de normalt vil ty til en aggressiv og voldelig adfærd (Reddy og Goldstein 2008). Ud fra Foucaults optik viser normens magt sig, ved at de unge lærer at beherske sig selv, idet selvkontrol kan anses som en passende adfærd, med udgangspunkt i ART undervisningens formål.

I komponenten social færdighedstræning er formålet at forbedre og udvikle de unges sociale færdigheder, med henblik på at de unge lærer at erstatte aggression med en socialt accepteret færdighed (Reddy og Goldstein 2008). Instruktørerne forsøger at lære de unge sociale færdigheder, ud fra de grundproblematikker de unge har. Ifølge instruktørerne er de unge ikke gode til at afkode det sociale samspil, og ofte er det relevant at starte med at lære de unge at starte en samtale:

”Hvordan starter man en samtale med nogle, måske nogle man ikke kender, og man står og venter på bussen, eller et eller andet, og så er der en der kigger forkert på en, jamen hvordan starter man så en samtale med den person, i stedet for at ende i en konflikt, det kan være en meget brugbar færdighed” (Kirsten, Bilag 4: 34).

Denne færdighed bliver brugbar, således de unge lærer hvordan de passende kan henvende sig til andre mennesker, idet instruktørerne udtrykker at de oplever at drengene beretter om hvor kriminelle de er, samt pigerne fortæller om grænseskridende seksuelle oplevelser, til folk de ikke har kendt i særlig lang tid (Bilag 4: 35). Måden instruktørerne i praksis forsøger at lære de unge om udvalgte færdigheder, er via rollespil, hvor de unge skal rollespille eksempler på den udvalgte færdighed, hvor både instruktørerne og de andre unge skal give tilbagemeldinger på rollespillet (Bilag 4: 34). Hermed forsøger instruktørerne ud fra Foucaults perspektiv, at korrigere de unges adfærd, således de lærer sociale færdigheder der er acceptable i samfundet.

Gennem det sidste komponent moralsk ræsonnement, præsenteres de unge for moralske dilemmaer, hvor hensigten er at de unge i fællesskab skal diskutere løsningsforslag og passende adfærd i forhold til dilemmaet de præsenteres for (Reddy og Goldstein 2008). Instruktørerne gennemgår dilemmahistorier med de unge, hvor de unge skal overveje hvad dilemmaerne er, samt hvad personerne der præsenteres heri tænker og føler. Hermed forsøger instruktørerne, at få de unge til se på situationerne fra flere synsvinkler af, samt medtænke fordele og ulemper, samt konsekvenser af en given situation:

”Du er i hvert fald god til at gøre dem konkrete Mette, altså det der med at tegne på tavlen, så har vi ham her, han skal til fødselsdag hos ham her, og så kommer han med en stjålet gave, og den er her, og så siger han, og så hele tiden udvikler historien sig, så den kommer tættere og tættere på en selv. Hvad hvis det var dig der skulle give radioen eller modtage den, jamen den må man gerne give og modtage, men hvad så hvis den var stjålet fra dig, altså hele tiden så ændrer historien sig, og så kan man faktisk godt ændre holdning, det er jo det der er læringen i det, at forskellige situationer og forskellige holdninger, at det er okay at ændre den, og at der altid er mennesker bagved, at det der ikke gør ondt på mig, det gør måske ondt på andre” (Kirsten, Bilag 4: 15).

Instruktørerne præsenterer dermed de unge for et dilemma, hvor historien ændrer sig, således at de unge skal reflektere over de forskellige elementer i dilemmaet. Ligeledes anvender Mette tavlen i undervisningen, således hun kan visualisere dilemmaerne overfor de unge, hvilket har en positiv effekt på de unges indlæring (Bilag 4: 19). Instruktørernes forsøg på at lære de unge at ræsonnere moralsk, kan dermed anses som et værktøj, der forsøger at normalisere de unges tankegang ud fra Foucaults teori.

7.2.4 Disciplinering skaber viden

Ifølge Foucault medfører den hierarkiske overvågning og den normaliserende sanktion, at der skabes viden om individerne (Foucault 2002: 201). Overvågningen i ART undervisningen og normaliseringen af de unge medfører, at der bliver skabt en viden om de unge, som kan bruges i den pædagogiske praksis i hverdagen:

”og så at de selv kan sige, at for mig virker det rigtig godt at gå ud og ryge en cigaret eller gå ind og høre noget højt musik, eller sige til mig selv, at det ikke er det værd, altså der hvor de faktisk er i stand til selv at sige, at det er det her der virker bedst for mig (...) Jeg synes også der er mange andre der får sat ord på, når jeg går ind på værelset, så bare lige lad mig være, ikke gå efter mig, okay når fint nok tak, altså hvor det bliver helt fantastisk viden, dels for os, men også for det næste sted” (Mette, Bilag 4: 28-29).

I dette citat fortæller ART instruktøren Mette, at via undervisningen oplever hun at de unge bliver bevidste om teknikker, som kan virke i tilfælde af at de unge bliver frustreret eller vrede, hvor de unges udtalelser blive brugbar viden for hvordan medarbejderne skal håndtere de unge, når en sådan situation opstår. På baggrund af at de unge bliver bevidste om hvilke teknikker der virker bedst for dem, og ligeledes instruktørerne bliver opmærksomme på dette, er denne viden medvirkende til at de unges adfærd ændres i en positiv retning:

”Jamen fra dengang jeg kom her, hvis en voksen havde sagt et eller andet til mig, som jeg ikke synes at det var sådan, at det var, så havde jeg måske blevet sur og taget den op med ham, men nu efter at jeg har været her, så er jeg begyndt at gå på værelset og tage noget luft i stedet for. Man tænker meget mere over konsekvenserne af de ting” (Søren, Bilag 3: 4).

I dette citat udtrykker Søren, at ART undervisningen har medført, at han har opnået teknikker til at håndtere en situation, hvor han normalt ville have reageret mere aggressivt. Hermed kan denne opnåede viden om Sørens adfærd, medføre at Søren undgår at ende i en konflikt med pædagogerne. Disciplineringen eller afretningen via den hierarkiske overvågning og den normaliserende sanktion, har derfor medført at Sørens adfærd er blevet korrigeret til at være mere normal, ud fra en social konstruktion af hvad der defineres som en normal adfærd. Den viden der opnås via disciplineringen i ART undervisningen, er derfor brugbar viden i for Kompassets medarbejdere i hverdagen.

7.2.5 ART undervisningens overlapning til hverdagen

Den brugbare viden som Kompassets medarbejdere opnår gennem ART undervisningen, forsøger instruktørerne og Kompassets resterende medarbejdere at anvende i deres praksis i hverdagen, hvor de til intern status eller i tilfælde af at de har haft en konflikt med en ung, evaluerer på hvad den unge kunne gøre i stedet for (Bilag 4: 38). En måde Kirsten trækker på den opnåede viden fra ART i hverdagen, illustreres i følgende citat:

”Hvis nu jeg har haft en eller anden konflikt med en ung, og han bliver pisse sur og vender om og smækker med døren, og kommer ud ti minutter senere og siger vi er klar igen, så vil jeg når jeg nu kan komme til det, typisk ved sengetid, når jeg nu siger godnat sige, hold kæft hvor håndterede du det godt, du blev mega sur på mig ikk, men hvor var det bare fint at du gik ind på værelset og så må du godt synes at jeg var en idiot, men du kom faktisk ud og fik snakket om det, skide godt altså” (Kirsten, Bilag 4: 31).

Kirsten udtrykker i dette citat at hun oplever, at de unge anvender teknikkerne de har lært i ART udenfor undervisningslokalet, hvor hun anerkender og roser de unge for at have håndteret en given situation på en hensigtsmæssig måde, der har rod i ART undervisningen. Hermed overlapper ART undervisningen i hverdagen på Kompasset, idet de unge anvender teknikkerne de har lært, samt instruktørerne og det resterende personale anerkender de unge, med henblik på at skabe succes oplevelser med den brugte teknik, som er en del af ART konceptet (Bilag 4: 31). Dog skal det pointeres at ART er et fortroligt rum, og hvad der sker og ytres i ART fortælles ikke videre, men

måden hvorpå ART praktiseres i hverdagen er ved at rose og anerkende når de har anvendt teknikker til eksempelvis at undgå konflikter (Bilag 4: 38).

Ud fra psykolog og instruktøren Mettes faglige vurdering, er de unge ofte indbegrebet af at være omsorgssvigtet eller relations forstyrret (Bilag 4: 27). Via den anerkendende tilgang som Kirsten praktiserer via aftensdialogen med de unge, som beskrevet i ovenstående citat, kan Kirsten udvise omsorg og forsøge at styrke de unges relation og tillid til voksne, idet det tyder på, at de unge ikke har oplevet dette hjemme fra. Ifølge Svensson kan dette relations arbejde begribes ud fra begrebet 'caring power', som en teknik til at udøve magt gennem omsorg og støtte til klienten (Svensson 2003: 85). Med udgangspunkt i Svenssons brug af begrebet, kan instruktørerne via anerkendelsen definere hvordan en passende adfærd er, og dermed forsøge at overbevise den unge om, at vedkommendes liv vil blive bedre, hvis den unge følger denne anvisning (Svensson 2003: 85). Hermed forekommer der et spændingsfelt mellem hjælp og kontrol, samt et paradoks ved dette relations skabende arbejde, og herunder styrkelsen af de unges tillid til voksne, er at de unge ofte er anbragt på Kompasset i en kortere periode, hvilket medfører at dette bånd brydes efter denne periode.

7.2.6 Opsummering af praksis

I denne delanalyse har hensigten været at belyse, hvordan instruktørernes arbejde med at ændre de unges hverdag kan begribes ud fra Foucaults begreber i hans disciplinerings teori. Først og fremmest viser analysen, at det er nødvendigt at motivere de unge til at deltage i ART undervisningen, på grund af at ART er et frivilligt tilbud, samt at de unge ofte ikke besidder en indre motivation i henhold til at deltage. Instruktørernes arbejde med at motivere de unge til at deltage, kan begribes ud fra Foucaults begreber om belønning og straf. Belønningerne kan anses som et værktøj til at motivere de unge, hvor belønningerne hænger uløseligt sammen med straf, idet instruktørerne er nødt til at straffe i tilfælde af at de unge mister motivationen. Instruktørerne tilbyder de unge belønninger i form af kage, midtvejs i ART forløbet, og afslutter forløbet med Mc Donalds mad. For at sikre aktiv deltagelse fra de unge og mødestabilitet, fratages goderne i tilfælde af at de unge pjækker eller bliver væk fra undervisningen, hvilket kan anses som et straffende element. Ligeledes motiveres de unge af fællesskabet, samt at ART er den eneste aktivitet der foregår på tværs af bohusene, hvorved det kan virke spændende at lære de andre unge at kende. En udfordring ved denne motivationsfaktor er, at de unge kan have intentioner om at lave ballade eller udveksle oplysninger med de andre unge, hvor straffen herfor er at de unge ikke for lov at deltage. De unges handleplan kan ligeledes anvendes som et redskab til at motivere de unge til at deltage, hvor belønningen er at de unge kan fremstå medgørlige

og det kan være en fordel for deres sagsforløb, hvor afstraffelsen er at denne gode fratages, hvis de ikke ønsker at deltage. Til trods for at den indre motivation er sjælden blandt de unge, udtrykker instruktørerne at dette ikke er en barriere ved programmets forebyggende hensigt, idet de unge ikke kan undgå at tage noget med fra undervisningen, samt at de ikke vil kunne gennemføre hvis de i bund og grund slet ikke ønskede at deltage. Et paradoks ved at anvende belønninger og straf som et værktøj er, at behandlingen og dermed hjælpen er bundet op på kontrol og straf.

Når instruktørerne har fået motiveret de unge til at deltage, står overvågning centralt i disciplineringen eller afretningen af de unge, set ud fra Foucaults optik. På baggrund af at ART undervisningen foregår i et aflukket lokale, muliggør dette at de unges adfærd kan overvåges, kontrolleres og bedømmes, hvorved et analytisk rum organiseres. Ligeledes er det nødvendigt med en styring af aktiviteterne, hvilket ART manualen og de faste dagsordener medfører. I forsøget på at afrette og disciplinere de unge, forsøger instruktørerne at ændre de unges adfærd ud fra normens magt. Hermed ment, at adfærden ændres mod en norm, som samfundet har konstrueret som værende acceptabel. Via de tre komponenter vredeshåndtering, socialfærdighedstræning og moralsk ræsonnement, forsøger instruktørerne at omforme de unge ud fra normens magt. På baggrund af overvågningen og normaliseringen i ART undervisningen, skabes der en brugbar viden om de unge, som kan anvendes i den pædagogiske praksis i hverdagen. Hermed opnås der viden om, hvordan pædagogerne skal håndtere situationer, som ellers kunne ende i en konflikt med ung, såsom at lade de unge ryge en cigaret eller gå på værelset i en given situation. Eftersom der opnås brugbarviden i hverdagen, samt de unge kan anvende teknikkerne de lærer i ART i hverdagen, sker der en overlappning af ART undervisningen i hverdagen. Ved at anerkende og rose de unge, for at anvende de lærte teknikker i hverdagen skabes der succesoplevelser for de unge. Dette relationsarbejde kan desuden begribes ud fra begrebet caring power, hvor instruktørerne via støtte og omsorg definerer en passende adfærd, og forsøger at overbevise om at denne adfærd vil gøre deres liv lettere. Hermed opstår der et paradoks i at denne hjælp og støtte er svær at opretholde, idet de unge kun oplever denne i deres korte anbringelse på Kompasset.

7.3 Forekommer der modstand i at ændre de unges adfærd?

I denne delanalyse er hensigten at belyse om der forekommer modstand i arbejdet med at ændre de unges adfærd. Eftersom Foucault negligerer modstandstyper i hans teori om disciplinering, vil afsnittet tage afsæt i Goffmans teori om totale institutioner. Delanalysen vil dermed undersøge om institutionen og de sikrede rammer kan resultere i at der forekommer modstand, samt om samspillet

mellem instruktørerne og de unge kan medføre at der forekommer modstand i henhold til at udføre ART, og sikre de unges adfærd kan ændres i retning af en social accepteret adfærd.

7.3.1 Skaber institutionen og de sikrede rammer modstand?

Ifølge Goffman er opholdet på en total institution ensbetydende med, at klienternes personlighed bliver krænket grundet de indbyggede barrierer mod interaktion med omverdenen, samt klienternes efterlevelse af de regler institutionen foreskriver (Goffman 1967). Ifølge Goffman består en krænkelse i, at klienten ved ankomsten bliver udsat for diverse undersøgelser og bliver frataget personlige ejendele der arkiveres, pålægges restriktioner i forhold til kontakt med omverdenen, samt indskrives i institutionens administrative system (Goffman 1967: 20). Denne personlighedskrænkelse finder sted ved de unges ankomst til Kompasset, hvor de unge bliver indskrevet i Kompassets administrative system, hvori dokumenter såsom de unges handleplan og lignende befinder sig. Hermed lader de unge sig forme og kode til et objekt ud fra Goffmans optik (Goffman 1967: 20). Desuden bliver personlige ejendele, såsom cigaretter låst inde i et rum, hvor de unge skal kontakte personalet, hvis de ønsker at ryge, samt personalet skal følge de unge ud i rygegården. Denne personlighedskrænkelse kan desuden anses som positiv, idet den kan forhindre (selv)skade, idet de unge er anbragt på henholdsvis retlige eller sociale pladser (www.kompasset.rn.dk). De unge der bliver anbragt på Kompasset tilbydes desuden en psykologisk screening, som ud fra Goffmans optik kan ses som en personlighedskrænkelse. Dog kan den psykologiske screening gavne den unge, idet undersøgelsen kan medføre psykiatrisk udredning af eventuelle vanskeligheder (www.kompasset.rn.dk). Til trods for at ovenstående kan anses som personlighedskrænkelser ud fra Goffmans perspektiv, kan der argumenteres for at disse krænkelser har et positivt sigte i forhold til at hjælpe og behandle de unge.

Goffman argumenterer desuden for at klienterne i en total institution udsættes for krænkelser i form af rolleberøvelse, idet klienternes kontakt til omverdenen frarøves. Klientens præstationer i det hjemlige miljø, er ifølge Goffman med til at definere klientens rolle og status i vedkommendes omgivelser (Goffman 1967: 19). Eftersom at de unge på Kompasset er underlagt brev- og besøgskontrol, hvor de unges kontakt til omverdenen er begrænset og kontrolleres af personalet (www.kompasset.rn.dk), kan der ud fra Goffmans begreb argumenteres for at de unge udsættes for rolleberøvelse. Ifølge instruktørerne på Kompasset, identificerer flere af de unge sig med et gademiljø eller gademoral, hvor de har haft stor succes med en aggressiv adfærd (Bilag 4: 19 og 27). Dette understøttes af Bengtsson studie, hvori hun beskriver at flere af de unge, der er anbragt på sikrede

institutioner, har været medlemmer af en bestemt 'gangster' subkultur inden deres anbringelse (Bentsson 2012). Brev- og besøgskontrollen medfører ud fra Goffmans optik, at de unge frarøves denne rolle, som deres miljø har tildelt de unge, og hvor de unges rolle var kendetegnet ved en aggressiv adfærd.

Desuden kan der argumenteres for, at der ud fra Goffmans optik forekommer en personlighedskrænkelse i ART, idet formålet er at ændre de unges adfærd. Hermed fratages de unges selvbestemmelsesret, idet de unge ansøres til en bestemt adfærd, der er forskellig fra den de havde før anbringelsen på Kompasset (Goffman 1967: 39). Dog kan Goffmans pointe diskuteres kritisk, idet de unge udtrykker at de vil anvende de lærte teknikker i fremtiden: *"At trække vejret og få noget luft, det tror jeg også jeg vil bruge, når jeg kommer ud. Men i hvert fald også tænke før jeg handler, når jeg kommer ud"* (Søren, Bilag 3: 6). På baggrund af at Søren udtrykker sig positivt om ART forløbets ændring af hans adfærd, kan ART derfor ikke anses som en personlighedskrænkelse Goffmans forstand. Hermed kan fratagelsen af selvbestemmelsesretten, i henhold til at opnå en socialt accepteret adfærd, anses som at have en positiv indflydelse på de unge, idet de lærte teknikker er gavnlige efter deres ophold på Kompasset.

7.3.2 Forholdet mellem personalet og de unge

Ifølge Goffman kan der opstå en kløft mellem personalet og klienterne i den totale institution, på grund af der ofte er en stor social afstand mellem disse to grupper (Goffman 1967: 15). Denne sociale afstand medfører ifølge Goffman, at der opstår et stereotyp fjendtligt forhold grupperne imellem, hvor personalet anser sig selv som retfærdige og højerestående, og i modsætning hertil anser klienterne sig selv som skyldige og mindreværdige. I forlængelse heraf mener Goffman, at personalets blot udfører deres konkrete opgaver, og dermed negligerer de indsattes personlige behov (Goffman 1967: 14). Med udgangspunkt i Kompassets pædagogiske praksis, hvor de forsøger at drage støtte og omsorg til de unge, samt forsøger at varetage de unges behov (www.kompasset.rn.dk), forsøger medarbejderne at undgå, at der opstår et stereotyp fjendtligt forhold mellem Kompassets medarbejdere og de unge. I henhold til ART undervisningen udtrykker Mette, at de ikke oplever modstand fra de unge: *"Der hvor man kan sige at jeg oplever en os mod dem (...) er ikke mod ART instruktørerne, men det er mere mod samfundet, og den samfundsmoral ART instruktøren repræsenterer"* (Mette, Bilag 4: 22). Hermed udtrykker Mette, at hun ikke oplever en kløft mellem instruktørerne og de unge, men i de tilfælde hvor de unge udviser modstand, er den rettet mod den norm, som instruktørerne forsøger at lære dem, som er samfundsskabt. Under interviewet med de to

unge, hvor instruktøren Mette deltog, oplevede jeg at de unge udviste modstand, da Mette spørger ind til det moralske ræsonnement:

”Mette: Det du spørger om Michelle, det er nogle gange sådan nogle lidt tænkte eksempler, altså nogle lidt digtede eksempler, det jeg oplever det er, at i ved jo godt hvad samfundet gerne vil have i svarer, hvis det er sådan noget. Skal man sige det til politiet eller en voksen, hvis ens ven sælger stoffer?”

Søren: Nej!

Frederik: Nej man, det skal man ikke sige

Mette: Det skal man ikke sige? Men hvis nu det var en voksen person ligesom mig, der skulle svare på spørgsmålet, hvad ville jeg så svare?

Frederik: Ja?

Mette: Præcis

Frederik: Det er det der gør os så forskellige

(...)

Søren: (...) hvis dit barn begyndte at sælge stoffer, ville du så melde ham/hende? Hvis han/hun fortalte dig, at mor, vil du så ikke selv sætte en stopper for det? Havde du meldt din egen søn/datter, hvis hun kom hjem og fortalte dig at hun var begyndt at sælge stoffer?

(...)

Mette: Det ville jeg jo nok på et tidspunkt, hvis han/hun begyndte at stjæle fra mig for eksempel?

Søren: Stjæle?

Frederik: Stjæle? Så er det jo hvis han/hun tager stoffer. Så er man helt fucked, så kommer man til at stjæle ting for at få råd til stoffer

Søren: Ja så er det noget andet jo” (Bilag 3: 7).

Dialogen mellem Mette og de to unge viser, at de unge viser modstand, idet de udtrykker en anden holdning end Mette, til det spørgsmål Mette stiller, samt at Frederik giver udtryk for at deres holdninger gør dem forskellige. Ligeledes forsøger de unge, at vende situationen om, således at Mette

skal svare på sit eget spørgsmål, hvilket kan anses som modstand. Med udgangspunkt i Goffmans perspektiv, medfører den sociale afstand mellem instruktørerne og de unge, at der forekommer modstand grundet deres forskellige sociale positioner og holdninger. I henhold til eksisterende forskning, har Laursen ligeledes fundet at der opstår spændinger mellem instruktørerne og deltagerne i Anger Management i fængslerne, på grund af at instruktørerne og deltagerne har forskellige perspektiver på hvordan kriminelle handlinger, og særligt vold, produceres og opfattes (se Laursen 2015: 75-76).

Til trods for at der kan opstå modstand fra de unge i ART undervisningen, grundet forskellige holdninger og perspektiver på kriminelle handlinger, forekommer der ikke et negativt forhold mellem de unge og instruktørerne, som Goffman fremhæver. Derimod er forholdet mellem de unge og instruktørerne overvejende positivt, hvilket understøttes af Sørensen udtalelse, idet han fortæller, at gruppen inklusive instruktørerne fungerede godt: *"Jeg synes gruppen, den har været god, og de voksne der er herovre, som man kender, de er også, de gør det lidt nemmere, at det er nogle man kender"* (Sørensen, Bilag 3: 3). Hermed tyder det på at relationen mellem ART instruktørerne og de unge er god, samt at de unge føler sig trygge, idet de kender instruktørerne på forhånd. Goffmans påstand kan derfor diskuteres kritisk, idet der ikke opstår et fjendtligt forhold mellem instruktørerne og de unge på Kompasset, men at der blot forekommer modstand i form af forskellige holdninger.

At der ikke forekommer et negativt forhold mellem instruktørerne og de unge, kan skyldes at instruktørerne har fokus på at anerkende de unge og kun give positive tilbagemeldinger:

"Det [er] grundtanken i ART, at de fleste mennesker de er bevidste om de fejl de laver og de mangler de har, så det skal ikke nævnes i ART, der bliver kun fokuseret på det positive, og det er faktisk også en del af instruktør uddannelsen, at tilbagemeldinger af det positive, altså jeg lagde mærke til at du gjorde sådan og sådan, det var fedt" (Mette, Bilag 4: 31).

De positive tilbagemeldinger, der indebærer ros og anerkendelse for deres deltagelse i ART, bliver ifølge instruktørerne en succesoplevelse for de unge, idet de ofte er vant til at få påpeget de ting, som de ikke kan finde ud af (Bilag 4: 31 og 32). Dialogen og de positive tilbagemeldinger kan anses som essentielle i at forhindre, at der forekommer en negativ kløft mellem de unge og instruktørerne, hvilket kan understøttes af Bryderups forskning, hvor dialog og støtte fra personalets side medfører et positivt forhold (Bryderup 2010).

7.3.3 Anvender de unge tilpasningstrategier?

Eftersom at der kan forekomme modstand fra de unge i ART undervisningen, grundet de unges og instruktørernes forskellige sociale positioner og holdninger, kan det ud fra Goffmans optik medføre at de unge anvender tilpasningsstrategier. En tilpasningsstrategi er ifølge Goffman, at klienterne i samvær med andre klienter udviser en oppositionel adfærd overfor personalet, samtidig med at de er medgørlige overfor personalet, i fraværet af de andre klienter (Goffman 1967: 51-53). Denne strategi synes også at finde sted på Kompasset:

”Når vi tilbyder dem [at deltage i ART], så synes jeg faktisk også at en del af dem ligesom nikker, for de ved jo godt at det ikke er et holdepunkt i fremtiden, at blive ved med at ende i slåskampe eller vold, og så kan det godt være, at det de så siger ude i bohuset blandt de andre unge, er at jeg tager bare det her for at få Mc Donalds, men når de sidder en til en med en voksen så synes jeg faktisk at en del af dem, godt kan nikke til at det her vil være en god idé for mig” (Mette, Bilag 4: 25).

Ud fra dette citat tyder det på, at til trods for at forholdet mellem instruktørerne og de unge er overvejende positivt, forsøger nogle af de unge, at udvise modstand overfor programmet i samværet med de andre unge. Ifølge Bengtsson forsøger de unge som er anbragt på sikrede institutioner, at skabe en bestemt subkultur inde i institutionen med tilhørende sprog og adfærd, som er tilsvarende den subkultur de var medlemmer af inden anbringelsen (Bengtsson 2012: 186 og 67). At de unge viser modstand overfor programmet i nærværet af de andre unge, kan med udgangspunkt i Bengtsson fund skyldes, at de unge forsøger at tilpasse sig ungegruppens normer, samtidig med at de egentlig gerne vil ændre sig og bevare et positivt forhold til instruktørerne.

7.3.4 Opsummering af modstand der kan forekomme

I denne delanalyse er hensigten at belyse den modstand, der kan forekomme i henhold til at behandle og ændre de unges adfærd. Denne modstand der forekommer vil analyseres med udgangspunkt i Goffmans teori om krænkelser i den totale institution. Ud fra Goffmans teori, udsætter Kompasset de unge for en personlighedskrænkelser grundet institutions krav og regler, såsom at de indskrives i et administrativt system, personlige ejendele såsom cigaretter bliver låst inde, hvor de unge skal anmode personalet om tilladelse til at ryge, samt de udsættes for psykologiske screeninger. Til trods for at dette kan anses som krænkende ud fra Goffmans perspektiv, kan disse krænkelser være forbyggende grundet at cigaretterne der låses inde, medfører at de unge ikke kan lave (selv)skade med eksempelvis en lighter, samt at de unge kan indstilles til behandling i psykiatrisk regi på baggrund af de psykologiske screeninger. Derudover udsætter institutionen de unge for en rolleberøvelse ud fra

Goffmans optik, hvor de unges identificering med gademiljøet samt succes med en aggressiv adfærd i deres hjemlige omgivelser frarøves de unge grundet de indbyggede barrierer mod interaktion med omverdenen. Ligeledes kan ændringen af de unges adfærd i ART undervisningen anses som en personlighedskrænkelse ud fra Goffmans perspektiv, hvor de unges selvbestemmelsesret fratages. Til trods for at dette kan anses som krænkelser rettet mod de unges personligheder, kan der ligeledes argumenteres for, at de unge ikke selv oplever det som krænkende, idet de udtrykker sig positivt om denne adfærdsændring.

Ifølge Goffman medfører disse krænkelser og den sociale afstand mellem personale og klient, at der opstår et stereotyp fjendtligt forhold mellem klienter og personale, hvor personalet negligerer klienternes behov. Eftersom den pædagogiske praksis i hverdagen blandt andet er kendetegnet ved at drage støtte og omsorg, samt varetage de unges behov, kan der argumenteres for at pædagogerne forsøger at undgå et stereotyp fjendtligt forhold. Ligeledes udtrykker instruktørerne at den eneste form for modstand de oplever i ART undervisningen, er rettet mod den samfundsmoral de repræsenterer. I analysen er der fundet, at på baggrund af de unges og instruktørernes forskellige sociale positioner, fremkommer der modstand i undervisningen, idet de unge fremfører holdninger der er modsvarende instruktørernes. Til trods for at der forekommer modstand grundet de unge har et andet syn end instruktørerne, udtrykker de unge sig positivt om relationen til instruktørerne, hvilket kan skyldes at instruktørerne anvender en anerkendende tilgang i undervisningen. Ligeledes opleves der sommetider modstand overfor ART, når de unge udtrykker sig om programmet i samværet med de andre unge, men stadigvæk synes det er en god idé at deltage, når de taler med instruktørerne alene. Dette kan ud fra Goffmans optik anses som en tilpasningsstrategi, hvor de unge forsøger at tilpasse sig ungegruppen.

7.4 Hvornår er disciplineringen fuldført?

I denne delanalyse er hensigten at belyse hvordan instruktørerne vurderer at de unge er disciplineret eller afrettet ud fra Foucaults optik. Ligeledes vil denne delanalyse undersøge hvordan de unge vil anvende teknikkerne fra ART undervisningen i fremtiden. Slutteligt vil delanalysen indeholde et afsnit, hvori opmærksomhedspunkter knyttet til ART undervisningen fremhæves.

7.4.1 Hvornår vurderer ART instruktørerne, at de unge er disciplineret?

Ifølge instruktørerne kan det være svært at måle ART undervisningens effekt på de unge, hvortil at de ofte konkluderer at de unge har forstået ART undervisningen på et kognitivt niveau, men samtidig vurderer instruktørerne at de unge vil have brug for støtte til at få det effektueret i hverdagen (Bilag

4: 18 og 38). Hermed kan det være svært for instruktørerne at måle hvilken effekt ART undervisningen har på de unge, og dermed hvorvidt de er blevet disciplineret ud fra Foucaults optik. Dog kan instruktørerne via de unges italesættelse af de forskellige begreber fra undervisningen se, at de unge har taget undervisningen til sig:

”Når jeg så hører at de begynder for sjov at sige det trigger mig, det kan de for eksempel godt gå og sige, eller du trigger mig, når de begynder at bruge nogle af de begreber der, så tænker jeg okay det er bare dejligt” (Mette, Bilag 4: 17)

Instruktørerne kan ud fra de unges sprogbrug vurdere at de unge har lært noget, som har rod i ART undervisningen. Hermed har de unge reflekteret over et begreb som eksempelvis trigger, idet de unge ikke har anvendt dette begreb før de påbegyndte ART undervisningen (Bilag 4: 38). Instruktørerne oplever ofte, at italesættelsen af begreberne foregår i en sjov tone eller de unge overspiller, men til trods for at de unge laver sjov, vurderer de at de unge stadigvæk har lært noget, idet de kan finde ud af at anvende begrebet (Bilag 4: 30). Laursen har ligeledes fundet at deltagerne i Anger Management i fængslerne anvender humor i undervisningen (Laursen 2015: 105). Måden hvorpå de unge på Kompasset anvender humor, er i deres hverdag, fremfor i undervisningslokalet, som Laursen har fundet:

”Kirsten: (...) når de kommer over i bohuset, så siger de måske, måske er der to der er kommet op og mundhugges lidt, og så siger de måske nu går jeg ind på mit værelse og hører højt musik, for det har jeg lært i ART til Mette, eller på den måde overspiller det lidt

Mette: Eller det trigger mig at du ikke vil åbne køkkenet Kirsten” (Bilag 4: 30).

De unges humoristiske italesættelse af begreberne kan desuden anses som en strategi ud fra Goffmans optik, som de unge anvender til at vise de har taget elementer fra undervisningen til sig, men samtidig forsøger at opretholde en vis distance, idet de ligeledes forsøger at vise en form for modstand overfor programmet, som fundet i delanalyse 3. Instruktørerne vurderer ligeledes, at de kan se at de unge har lært noget i ART undervisningen, når de unge udtaler sig om de konsekvenser som deres handlinger har haft:

” [Når de unge] selv sætter ord på det, jamen i starten lavede jeg helt vildt meget ballade og fulgte slet ikke de voksne, men jeg fandt ud af, at det var jo fjollet og havde dumme konsekvenser for mig, og jeg blev forlænget, og det er jo dels det der foregår i dagligdagen, men også det der foregår i ART, at kunne blive bevidst om den tankegang” (Mette, Bilag 4: 39).

Ud fra citatet tyder det på, at instruktørerne kan se at de unge har lært noget i ART undervisningen, når de unge reflekterer over hvilke negative konsekvenser deres handlinger har haft. Til trods for at instruktørerne ikke ved, hvorvidt de unge vil anvende teknikkerne de har lært i ART undervisningen i fremtiden, udtrykker de, at de har en fornemmelse af at de har lagt grundstenen til denne adfærdsændring (Bilag 4: 18). Når de unge er i stand til at anvende begreber fra undervisningen, samt kan reflektere over hvilke konsekvenser en aggressiv og kriminel adfærd kan have, kan de unge anses som disciplineret ud fra Foucaults optik. Instruktørerne har dermed frembragt: *"nogle lydige og trænedede kroppe, nogle "føjelige" kroppe"* (Foucault 2002: 154).

7.4.2 Hvordan kan de unge anvende ART i fremtiden?

Med udgangspunkt i de unge, tyder det på at de unge vil anvende de lærte teknikker fra ART undervisningen i fremtiden. Både Søren og Frederik udtrykker, at det vigtigste de har lært i ART undervisningen er konsekvenser (Bilag 3: 5). Hertil forklarer Søren, at det er lettere for ham at handle fornuftigt, efter at han har lært at tænke over konsekvenserne:

"For eksempel hvis man stikker af herfra, så får det konsekvenser bagefter, hvor hvis man ikke havde lært at tænke over konsekvenserne så vil man bare gøre det og tænke fuck når konsekvenserne kom. Hvis man så tænker over hvad der kan ske inden man handler, så er det lettere at handle på den rigtige måde" (Søren, Bilag 3: 6).

Ud fra citatet tyder det på, at Søren vil tænke over konsekvenserne hans handlinger kan have på længere sigt, hvilket han udtrykker at han først har lært, efter han deltog i ART undervisningen på Kompasset (Bilag 3: 6). Desuden udtrykker både Søren og Frederik, at de i fremtiden vil trække sig, hvis de skulle ende i en konflikt:

"Jeg tror at jeg ville trække mig, så tror jeg, at man vil snakke stille og roligt hvad der egentlig skete og hvad der har startet konflikten i stedet for. Men havde det været før, så havde jeg måske selv taget fat i ham, men jeg tror bare at jeg vil trække mig, det tror jeg faktisk" (Søren, Bilag 3: 5).

Ud fra citatet tyder det på at Søren vil trække sig i fremtiden, fremfor at ende i en slåskamp, hvorved hans italesættelse viser, at ART undervisningen har medført at han har lært teknikker han kan anvende i fremtiden. Eftersom de unge giver udtryk for, at de vil anvende de lærte teknikker fra undervisningen efter endt ophold, kan der ud fra Foucaults optik argumenteres for at de unge er blevet disciplineret, idet de har internaliseret samfundets normer og forventninger om en socialt accepteret adfærd (Foucault 2002).

Sammen med ART undervisningen, tyder det på at Kompassets generelle praksis, såsom at styrke de unges forpligtelser og engagement i skolen og på værkstedet, er medvirkende til at ændre de unges adfærd:

”Når jeg kommer ud skal jeg lige finde min vej, og holde en pause fra alt det der, og der er nogle andre ting jeg lige skal i gang med, nu har jeg selv spillet meget fodbold, men jeg har en eksamen, som jeg lige skal have taget færdig, så der er nogle andre ting jeg er nødt til at fokusere på nu, så må jeg lige skubbe alt andet til side, men jeg ved ikke rigtig om jeg gider alt det der, altså for mig er det ikke noget problem at ryge hash en gang imellem, men jeg ved ikke om jeg gider alt det hårde kriminalitet mere” (Søren, Bilag 3: 8).

Søren giver udtryk for at han vil ændre sit liv i en positiv retning, på grund af at han vil fokusere på sin skolegang samt droppe den hårde kriminalitet. Ud fra Foucaults optik, kan der argumenteres for at disciplineringen via ART og den generelle praksis på Kompasset, har medført at Søren kan blive en brugbar samfundsborger efter hans ophold på Kompasset (Foucault 2002: 154).

7.4.3 Opmærksomhedspunkter

Til trods for at instruktørerne vurderer, at de unge har taget imod undervisningen, samt de har lagt grundstenen til at en adfærdsændring kan finde sted blandt de unge, fremhæver de nogle opmærksomhedspunkter vedrørende deres arbejde. Disse opmærksomhedspunkter, kan ud fra Foucaults begrebsapparat anses som en barriere, for at de unge kan disciplineres og afrettes via ART undervisningen.

Første opmærksomhedspunkt er knyttet til målgruppen. Hertil udtaler instruktørerne at de unge der deltager i ART undervisningen ofte er kendetegnet ved at deres handlinger er impuls drevne (Bilag 4: 27). Denne målgruppe er ifølge instruktørerne lette at arbejde med i ART undervisningen: *”det er trossalt nemmere at arbejde med dem, det bare bruser ud af, der kan man ligesom lægge de stopmekanismer ind”* (Mette, Bilag 4: 28). Ud fra instruktørernes praksis i ART undervisningen, er den målgruppe optimal at arbejde med, idet de har mulighed for at lære de unge teknikker, således de ikke handler ud fra deres impulser. Hertil følger, at instruktørerne også har oplevet unge, hvor deres kriminelle handlinger ikke var impuls drevne, men derimod intenderet:

”Vi har jo også dem, hvor den her aggression (...) at den er mere intenderet, hvor der er nogen der faktisk er kolde og hvor de tænker, jamen han har krænket min ære, så derfor skal jeg planlægge

sådan og sådan, og banke ham der og der og statuere et eksempel, hvor der ikke er noget følelsesmæssigt” (Mette, Bilag 4: 27).

Denne type unges aggressivitet er dermed ikke spontant udløst, idet de unge har planlagt og udført en kriminel handling, hvilket kræver et højere intellektuelt niveau, end de unge der er impuls drevne (Bilag 4: 28). Ifølge instruktørerne er den type svære at arbejde med, idet deres problematikker er anderledes end de impuls drevne unge, hvortil instruktørerne tilføjer at de ikke passer helt ind i ART programmet på Kompasset (Bilag 4: 27). En måde instruktørerne forsøger at imødekomme denne udfordring, er ved at have fokus på det moralske ræsonnement, samt få problematikken forstørret i deres udtalelse om den unge, således det næste sted den unge kommer hen eller handlekommunen, kan sætte ind overfor denne problematik: *”det bliver jo også en rigtig god observation at give med videre kan man sige, det er igen ikke noget vi kan fikse i et ART forløb, men det siger noget om en tankegang, og hvordan man kan sætte ind senere”* (Kirsten, Bilag 4: 28). Instruktørerne på Kompasset føler derfor, at de er skærpet på at gøre opmærksom på denne type unge, hvor deres handlinger er intenderet, hvortil de udtrykker at det vil være optimalt at der blev opfundet et program til at arbejde med denne type unge (Bilag 4: 27 og 28).

Andet opmærksomhedspunkt er knyttet til, at instruktørerne udtrykker at de unge ofte har ringe erfaring med at indgå i en læringssituation, samt at det ofte er uvant for dem (Bilag 4: 24). I denne forbindelse tilbydes de unge sommetider, at deltage i mere end et ART forløb på Kompasset, i tilfælde af at de unge er anbragt på Kompasset i længere tid (Bilag 4: 13). Hertil udtrykker instruktørerne, at på grund af de unges dårlige erfaringer med at indgå i en læringssammenhæng, omhandler første deltagelse blot om at lære konceptet at kende:

”Jeg tænker at vi har haft en ung mand, som var meget rigid i sin tankegang, så første gang var det egentlig mere for ham at lære hele konceptet, og de sidste par gange fik han faktisk fat i det, og så havde han et forløb mere, hvor han bare var fuldstændig fantastisk, for han havde brugt så meget tid på det med at lære, hvad går det ud på, og anden gang kunne han så indholdsmæssigt deltage, og der var vi heldige med at have ham i så lang tid at det kunne lade sig gøre” (Mette, Bilag 4: 24).

Ud fra citatet tyder det på, at flere af de unge først skal blive vant til at være en del af et undervisningsmiljø og lære hvad det indebærer, før de kan begynde at få noget ud af selve undervisningen, og lære at anvende teknikker fra ART undervisningen. Hertil udtrykker instruktørerne, at det ofte bliver en ny oplevelse for mange af de unge, at der kun er positive tilbagemeldinger, samt de får et diplom og opnår anerkendelse for deres deltagelse (Bilag 4: 36). Det

kan dermed tyde på, at på baggrund af succesoplevelser via ros og anerkendelse, at det bliver mere vant for de unge at deltage i et undervisningsmiljø, samt at dette er grunden til at nogle er nødt til at deltage flere gange. Et opmærksomhedspunkt ved at det sommetider tager lang tid for de unge, at lære hvad programmet handler om, er at det kan anses som en udfordring for de unges behandling og adfærdsændring, idet korte anbringelsesforløb ofte kan medføre at de blot når at deltage i et forløb, og dermed ikke når at lære noget af selve undervisningen i ART.

Instruktørerne udtrykker, at de også har oplevet udfordringer med, at de unge ikke har kunnet indgå i en gruppe, hvorfor de har været nødsaget til at afholde individuelle forløb med disse unge:

”Jeg tror faktisk vi har haft to individuelle forløb, hvor man kan sige, at fordi vi vurderede at den ene unge var så dårligt fungerende i det sociale fællesskab (...) det ville der ikke komme noget godt ud af hverken for ham eller de andre, og så blev han så tilbudt et særligt særligt individuelt forløb, og det endte han med at sige ja til, og den anden der var det en problematik i forhold til vold mod en ung kvinde, hvor vi tænkte, at det var ikke det han skulle sidde og udbasunere i et rum sammen med andre, så han fik også tilbud om et individuelt forløb” (Mette, Bilag 4: 23-24).

Eftersom instruktørerne har oplevet, at de unge ikke vil kunne indgå i en gruppebaseret undervisning, ville det i denne forbindelse være optimalt, at finde en anden måde at arbejde med denne type unge.

Det sidste opmærksomhedspunkt knytter sig til, at instruktørerne sommetider oplever udfordringer med det moralske komponent i ART undervisningen, hvortil de udtrykker at de godt kunne tænke sig at arbejde mere med dette komponent, eller på en anden måde, dog ved de ikke selv hvordan (Bilag 4: 41). Dette kan skyldes, at til trods for at de unge der ofte har dårlige erfaringer med at indgå i et læringsmiljø, er de ofte i stand til at lytte på andres argumenter samt fremføre deres egne argumenter (Bilag 4: 15). Grundet at instruktørerne oplever, at de unge har gode erfaringer med læringssammenhængen i dette komponent, vil det derfor være relevant at arbejde mere med dette komponent, hvilket kan styrke de unges kompetencer yderligere. Hertil er udfordringen for instruktørerne på Kompasset, hvordan dette skal gøres i praksis.

En anden udfordring ved det moralske ræsonnement i ART undervisningen, er ifølge instruktørerne, at de har haft udfordringer med at finde dilemmahistorier, der passer til deres målgruppe, til trods for at de har mange forskellige at vælge imellem fra henholdsvis en amerikansk og norsk lærebog (Bilag 4: 14 og 41). Nogle af de dilemmahistorier instruktørerne ofte udvælger, der er svarer bedst til de unges grundproblematikker, omhandler at blive lokket til at hjælpe med at stjæle en bil, sælge hash

udenfor skolen, eller om skal der slås igen, når der er en der generer (Bilag 4: 14). Dog udtrykker instruktørerne, at de har haft grupper, hvor deres grundproblematikker ikke var kriminalitet, hvortil instruktørerne har været udfordret med hensyn til at finde relevante dilemmahistorier (Bilag 4: 15). En måde hvorpå instruktørerne har forsøgt at imødekomme denne udfordring på, er ved at konstruere en ny dilemmahistorie, der omhandler hvorvidt det er en god idé at have en kæreste på Kompasset. Hertil forsøger de på samme måde, som dilemmahistorierne fra lærebøgerne, at tænke fiktive personer ind i historien, hvor der diskutere fordele og ulemper ved at have en kæreste på Kompasset (Bilag 4: 15). Til trods for at instruktørerne selv har forsøgt at imødekomme udfordringen med dilemmahistorier, udtrykker de, at de godt kunne tænke sig flere at vælge imellem, således de bedre kan sammensætte et program til de unge, hvor de unge ligeledes bliver en smule udfordret, uden at de unge bliver presset (Bilag 4: 41).

Disse opmærksomhedspunkter der er fremført ovenfor, kan desuden anses som en perspektivering, idet det vil være anvendeligt at finde løsningsforslag, der tager højde for de udfordringer der er knyttet til udførelsen af ART på Kompasset. Det vil være relevant at finde løsningsforslag, således at en adfærdsændring kan finde sted blandt de unge på Kompasset, der berøres af instruktørernes udfordringer.

7.4.4 Opsummering af hvornår de unge er disciplineret

I denne delanalyse har hensigten været at undersøge, hvordan instruktørerne vurderer at de unge har taget ART undervisningen til sig, og dermed er afrettet eller disciplineret ud fra Foucaults optik. Ligeledes er der i denne delanalyse undersøgt, hvordan de unge selv udtrykker at de kan anvende de lærte teknikker fra ART undervisningen i fremtiden. Slutteligt bidrager denne delanalyse med opmærksomhedspunkter vedrørende instruktørernes arbejde. I analysen er der fundet, at en måde hvorpå instruktørerne kan se, at de unge tager ART undervisningen til sig, er i hverdagen, hvor de unge italesætter de forskellige begreber fra ART undervisningen. De unge anvender eksempelvis ordet trigger, hvor dette er et begreb de unge har reflekteret over, idet dette begreb ikke har været en del af deres ordforråd inden deltagelsen i ART. Måden hvorpå begreberne italesættes på er i en sjov tone, eller ved at de unge overspiller begrebet, hvorfor instruktørerne via de unges humoristiske italesættelser, kan vurdere at de unge har fået noget ud af ART undervisningen. Ligeledes vurderer instruktørerne, at de kan se, at de unge har lært at reflektere over hvilke konsekvenser deres handlinger har haft. Hertil kan de unge sætte ord på, at de synes deres handlinger har givet dem trælse konsekvenser, hvorved instruktørerne vurderer at de unge har taget ART undervisningen til sig, idet

de har fået startet en refleksionsproces hos de unge. Instruktørerne giver dog også udtryk for, at de ikke kan vide om de unge vil anvende de lærte teknikker i fremtiden, hvilket skyldes at de ikke har en relation til de unge efter deres ophold på Kompasset er slut, men til trods for dette, har instruktørerne en fornemmelse af, at de har lagt grundstenen. Ud fra Foucaults optik, har instruktørerne frembragt nogle lydige og føjelige kroppe, idet de unge har taget undervisningen til sig, og de unge kan derfor anses som disciplineret. Instruktørernes oplevelse af at de unge kan anvende de lærte teknikker fra ART undervisningen, stemmer overens med de unges egne udtalelser, idet de unge udtrykker at de vil anvende teknikkerne i deres fremtid. De unge udtrykker at de har lært at tænke over konsekvenserne af deres handlinger, hvortil det er lettere at handle fornuftigt på længere sigt, idet de unge ikke tænkte over konsekvenser inden deltagelsen i ART. Ligeledes udtrykker de unge, at de vil trække sig fra konflikter i fremtiden, og forsøge at tale stille og roligt i stedet for. Hermed vil de unge forsøge at anvende de teknikker, de har lært fra ART undervisningen i fremtiden, hvorved de kan antages at være disciplineret ud fra Foucaults optik, idet deres adfærd er korrigeret og ændret. Desuden udtrykker Søren at han vil færdiggøre sin eksamen, samt han vil droppe den hårde kriminalitet efter endt ophold på Kompasset, hvilket viser at han vil ændre sit liv i en positiv retning. Ud fra Foucaults perspektiv, er Søren blevet disciplineret og blevet en brugbar samfundsborger, der ønsker at efterleve normerne og reglerne i det omgivende samfund. Til trods for at der forekommer en adfærdsændring blandt de unge, som ART kan antages at lægge grundstenen til, fremhæver instruktørerne opmærksomhedspunkter. Det første opmærksomhedspunkt er knyttet til målgruppen, andet er knyttet til at de unge ofte er uvante med at indgå i læringssammenhænge, og sidste er knyttet til udfordringer med komponenten moralsk ræsonnement.

KAPITEL 9: KONKLUSION

Hensigten med dette speciale har været at undersøge hvordan instruktørerne på Den Sikrede Institution Kompasset i praksis, forsøger at ændre de unges adfærd i ART undervisningen, samt om de oplever modstand i denne praksis. Min problemformulering har dermed været:

”Hvordan arbejdes der med at ændre de unges adfærd i programmet Aggression Replacement Training - og hvilke typer modstand kan der forekomme i dette arbejde? ”

Jeg har via kvalitative interviews med to instruktører og to unge, der har deltaget i denne undervisning, været i stand til at analysere hvilke oplevelser der knytter sig til programmet og praksis. Eftersom jeg har lidt empiri, har jeg valgt at fremhæve eksisterende forskning, der kan understøtte

mine resultater i analysen. I forsøget på at besvare problemformuleringen, har min analyse været inddelt i fire delanalyser. Jeg vil i det følgende fremhæve undersøgelsens resultater og besvare min problemformulering.

Formålet med at tilbyde de unge, at deltage i ART undervisningen på Kompasset, er at de unge kan lære at erstatte en aggressiv og kriminel adfærd, med en socialt accepteret adfærd. Dette skyldes at de unge ofte har svært ved at afkode og forstå det sociale samspil, hvorved de misforstår andres signaler, og ofte oplever succes med at anvende en aggressiv adfærd. Gennem ART undervisningen forsøger instruktørerne at afrette de unge, således de kan opnå succes med en socialt accepteret adfærd på længere sigt.

Først og fremmest består instruktørernes praksis i, at de er nødsaget til at motivere de unge til at deltage i undervisningen, idet de unge ofte ikke er drevet af en indre motivation for at deltage, samt at deltagelsen i ART på Kompasset er frivillig, og de unge har derfor mulighed for at afslå dette tilbud. Instruktørerne anvender et belønnings- og straffesystem i forsøget på at motivere de unge, hvor de unge tilbydes kage fra bageren midtvejs i forløbet og Mc Donalds mad som en afslutning på forløbet. I tilfælde af at de unge ikke deltager aktivt og pjækker fra undervisningen, bliver de smidt af holdet og goderne fratages dem. Derudover forsøger instruktørerne at motivere de unge til at deltage, ved at lægge undervisningen i egen tid, hvor alternativet ellers er at de unge skal være alene på deres værelse. Ligeledes forsøger instruktørerne at motivere de unge til at deltage, ved at tilbyde dem at lære unge fra det andet bohus at kende, idet ART er den eneste aktivitet der foregår på tværs af de to bohuse.

Via en manual og faste dagsordener i ART undervisningen, kan instruktørerne styre aktiviteterne, overvåge og forsøge at afrette de unges adfærd. Måden instruktørerne forsøger at ændre de unges adfærd, er via programmets tre komponenter vredeshåndtering, socialfærdighedstræning og moralsk ræsonnement. I vredeshåndtering lærer instruktørerne de unge, at forstå hvorfor de blive vrede, hvordan de kan dæmpe vreden og hvilke konsekvenser en vred og aggressiv handling kan have. Ved at de unge frembringer eksempler fra egen hverdag, kan instruktørerne hjælpe de unge til at blive bevidste om hvad der udløser vreden og hvordan de kan bevare selvkontrollen, således de undgår at have i en konflikt. Gennem socialfærdighedstræning lærer instruktørerne de unge, at erstatte aggressivitet med en socialt accepteret færdighed, hvor de unge skal frembringe eksempler på færdigheden og afprøve den via rollespil. Eftersom de unge ofte har svært ved at forstå og afkode det sociale samspil, forsøger instruktørerne ofte at lære de unge at starte en samtale og lære dem om

passende emner at tale om. Gennem det moralske komponent præsenteres de unge for fiktive dilemmaer, hvor de unge trænes til at forstå, hvad personerne i disse fiktive historier føler og tænker. Hermed forsøger instruktørerne at lære de unge, at se forskellige situationer fra flere synsvinkler af. Instruktørerne forsøger derfor at ændre og normalisere de unge, således de lærer at agere og handle fornuftigt, ud fra en konstrueret norm for acceptabel adfærd.

Overvågningen og normaliseringen af de unge i ART undervisningen medfører, at der skabes en brugbar viden om de unge, som instruktørerne kan anvende i hverdagssituationer på Kompasset. Dette skyldes at de unge bliver bevidste om teknikker, de kan anvende til at dæmpe sig selv i situationer hvor de føler vrede, således de kan få lov at ryge en cigaret eller gå på værelset i sådanne situationer, hvorved instruktørerne og de resterende medarbejdere på Kompasset kan undgå konflikter med den unge. I tilfælde af at de unge håndterer en situation på en hensigtsmæssig måde i hverdagen, roser og anerkender instruktørerne og medarbejderne de unge. Hermed overlapper ART undervisningen til hverdagen, idet ros og anerkendelse er en del af instruktør uddannelsen, samt de unge anvender teknikkerne i hverdagen, som de har lært i undervisningen.

I forsøget på at ændre de unges adfærd, i retningen af en socialt accepteret adfærd, kan der opstå forskellige typer af modstand. Institutionen og de sikrede rammer skaber modstand, i form af at de unge indskrives i et administrativt system og personlige ejendele såsom cigaretter låses inde, hvorved de unge er nødsaget til at spørge en medarbejder om lov til at ryge. At de unges cigaretter låses inde skaber modstand, i forhold til at dette er en teknik de unge kan anvende til at dæmpe sig selv, men dette kan ligeledes forhindre den unge i at medføre (selv)skade via eksempelvis en lighter. Der kan ligeledes forekomme modstand i arbejdet med at ændre de unge, grundet den store sociale afstand og positioner der er mellem instruktørerne og de unge. Hermed er der forskel på de unge og instruktørernes opfattelser af morale og kriminalitet, idet de unge er af den opfattelse at de ikke skal stikke deres kammerater hvis de sælger stoffer, hvorved denne holdning er forskellig fra instruktørernes. Ligeledes kan de unge udvise modstand overfor ART programmet i samværet med de andre unge, hvor de giver udtryk for at de kun deltager for at få Mc Donalds, hvilket kan anses som en strategi de unge anvender til at tilpasse sig de andre unge. Dog er de unge medgørlige og kan nikke genkende til at programmet vil være en god idé at deltage i, når instruktørerne taler med de unge på enmandshånd. Til trods for at der kan forekomme divergerende holdninger instruktørerne og de unge imellem, samt de unge kan udvise modstand i samværet med de andre unge, er både instruktørerne og de unge enige om, at deres indbyrdes relation god.

Til trods for at der kan forekomme modstand i forsøget på at ændre de unge, vurderer instruktørerne at en adfærdsændring finder sted. En måde hvorpå instruktørerne kan vurdere dette, er at de unge italesætter begreber fra ART undervisningen, i deres hverdag. Italesættelsen af et ord som eksempelvis trigger, anser instruktørerne som et tegn på, at de unge har reflekteret over begrebet og kan anvende det i hverdagen, idet dette begreb ikke tidligere har været en del af de unges ordforråd. Ofte foregår de unges italesættelser af begreberne på en humoristisk facon, eller ved at overspille begrebet, men dette viser stadigvæk at de unge har lært begrebet. En anden måde hvorpå instruktørerne kan se, at en adfærdsændring har fundet sted, er ved at de unge reflekterer over og sætter ord på, at tidligere handlinger, har medført negative konsekvenser for dem. På baggrund af de unges sprogbrug og italesættelser, har instruktørerne den fornemmelse, at de har lagt grundstenen til at de unge kan ændre deres adfærd i en positiv retning. Instruktørernes fornemmelse stemmer overens med de unges udtalelser, idet de unge ønsker at anvende de lærte teknikker fra ART undervisningen, i deres hverdag efter endt ophold på Kompasset. De teknikker fra ART undervisningen, som de unge udtrykker de særligt vil anvende i deres fremtid, er at tænke over konsekvenserne af deres handlinger, samt trække sig fra konflikter og forsøge at anvende dialog i stedet for.

Instruktørerne fremhæver desuden opmærksomhedspunkter vedrørende deres praksis. Det første opmærksomhedspunkt er knyttet til målgruppen, hvor den optimale målgruppe i ART består af unge, hvis handlinger er impulsdrivne. Hertil udtrykker instruktørerne at de sommetider oplever unge, hvis handlinger er nøje planlagt og udført, hvorved deres handlinger er intenderet, hvorfor de ikke passer helt ind i ART konteksten. Ligeledes fremhæver instruktørerne at de unge ofte er uvante med at indgå i læringssammenhænge, og nogle unge er nødt til at deltage flere gange før de kan tage undervisningen til sig. Dette kan ligeledes anses som et opmærksomhedspunkt, idet de unges korte anbringelser kan medføre, at de ikke når at få meget ud af undervisningen. Slutteligt fremhæver instruktørerne at de ofte oplever udfordringer med at finde moralske dilemmaer, der passer til de unges problematikker, samt de gerne vil forsøge at bringe det moralske ræsonnement mere i spil, eller på en anden måde.

LITTERATURLISTE

Bøger

- Andersen, Lotte Bøgh, Binderkrantz, Anne Storkjær og Kasper Møller Hansen (2012): ”3. Forskningsdesign” i Andersen, Lotte Bøgh, Hansen, Kasper Møller og Robert Klemmensen (red.): *Metoder i Statskundskab*. Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 1. oplag
- Antoft, Rasmus og Heidi Houlberg Salomonsen (2012): ”Det kvalitative casestudium” i Antoft, Ramus, Jacobsen, Michael Hviid, Jørgensen, Anja og Søren Kristiansen (red.): *Håndværk & Horisonter – Tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag, 1. udgave, 2. oplag
- Bengtsson, Tea Torbenfeldt (2015): ”Kapitel 24 De sikrede døgninstitutioner” i Erlandsen, Torsten, Jensen, Niels Rosendal, Langager, Søren og Kirsten Elisa Pedersen (red.): *Udsatte børn og unge – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 1. oplag
- Bloksgaard, Lotte og Pernille Tanggaard Andersen (2012): ”Fokusgruppeinterviewet” i Jacobsen, Michael Hviid og Sune Qvotrup Jensen (red.): *Kvalitative udfordringer*. Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 1. oplag
- Bryderup, Inge M. (2010): *Ungdomskriminalitet, socialpolitik og socialpædagogik – biografiske interview med unge om straf og behandling*. Forlaget Klim, 1. udgave
- De Vaus, David (2001): *Research Design in Social Research*. SAGE Publications
- Flyvbjerg, Bent (2006): ”Five Misunderstandings About Case-Study Research” I *Qualitative Inquiry*: 219-245, Sage Publications
- Foucault, Michel (2002): *Overvågning og straf – Fængslets fødsel*. Det lille Forlag
- Goffman, Erving (1967): *Anstalt og menneske – den totale institution socialt set*. Jørgen Paludans Forlag
- Jacobsen, Michael Hviid (2012): ”Adaptiv teori – den tredje vej til viden” i Antoft, Rasmus, Jacobsen, Michael Hviid, Jørgensen, Anja og Søren Kristiansen (red.): *Håndværk og horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Syddansk Universitetsforlag, 1. udgave, 2. oplag
- Jørgensen, Anja (2008): ”Hermeneutik, fænomenologi og interaktionisme – tre sider af samme sag?” i Jacobsen, Michael Hviid og Keith Pringle (red.): *At forstå det sociale*. Akademisk Forlag

- Kristiansen, Søren og Hanne Kathrine Krogstrup (1999): *Deltagende observation*. København: Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 7. oplag
- Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009): *Interview*. København: Hans Reitzels Forlag, 2. udgave, 6. oplag
- Layder, Derek (1998): *Sociological practice – linking theory and social research*. SAGE Publications

Rapporter

- Bengtsson, Tea Torbenfeldt (2012): *Youth behind bars – An ethnographic study of youth confined in secure care institutions in Denmark*. Sociologisk Institut, Københavns Universitet
- Jørgensen, Tanja Tambour, Kyvsgaard, Britta, Pedersen, Anne Julie Boesen og Maria Libak Pedersen (2012): *Risikofaktorer, effektevalueringer og behandlingsprincipper*. Justitsministeriets Forskningskontor
- Laursen, Julie (2016): *We don't want you to think criminal thoughts – A sociological exploration of prison-based cognitive behavioral programmes in Denmark*. Aalborg Universitet
- Regeringen (2017): *Alle handlinger har konsekvenser – En reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet*
- Pedersen, Anne-Julie Boesen og Tanja Tambour Jørgensen (2017): *Ungdomskriminalitet – de mest kriminelle*. Justitsministeriets Forskningskontor
- Stigaard, Dorte Laursen (2014): *Evaluering af implementering af det kognitive behandlingsprogram ART på de sikrede døgninstitutioner Grenen og Koglen*. Region Midtjylland, Folkesundhed og Kvalitetsudvikling

Artikler

- Reddy, Linda A. og Arnold P. Goldstein (2008): "Aggression Replacement Training: A Multimodal Intervention for Aggressive Adolescents" I *Innovative Mental Health Interventions for Children: Programs That Work*. Routhledge
- Berkout, Olga V., Young, John N. og Alan M. Gross (2011): *Mean girls and bad boys: Recent research on gender differences in conduct disorder*. Aggression and violent behavior, vol. 16
- Brännström, Lars, Kaunitz, Catrine, Andershed, Anna-Karin, South, Sandra og Geir Smedslund (2016): *Aggression replacement training (ART) for reducing antisocial behavior in adolescents and adults: A systematic review*

- Henriksen, Ann-Karina (2017): *Confined to care: Girls' Gendered Vulnerabilities in Secure Institutions*. Gender & Society
- Laursen, Julie (2016): "Man begynder jo ikke at smadre en købmand" – Perspektiver på vold i vredeskontrolprogrammet "Anger Management". Tidsskriftet Antropologi nr. 71, 2015
- Svensson, Kerstin (2003): *Social Work in the Criminal Justice System: An Ambiguous Exercise of Caring Power*. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention 4 (1): 84-100.

Internetsider

- Justitsministeriet (27/10-2017): "Nyt udspil skal bremse de unges vej ud i hård kriminalitet", set den 21/1-2018:
<http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2017/nyt-udspil-skal-bremse-de-unges-vej-ud-i-haard-kriminalitet>
- Danske Regioner: "Ungdomskriminalitet", set den 21/1-2018:
<http://www.regioner.dk/sundhed/psykiatri-og-social/ungdomskriminalitet>
- Den Sikrede Institution Kompasset: "Velkommen til Den Sikrede Institution Kompasset" set den 30/1-2018:
<http://www.kompasset.rn.dk/>
- Den Sikrede Institution Kompasset: "Ydelsesbeskrivelse", set den 30/1-2018:
<http://www.kompasset.rn.dk/-/media/Specialsektoren---institutioner/Kompasset/Fagprofessionelle/Ydelsesbeskrivelse-af-sociale-pladser.ashx?la=da>
- Socialstyrelsen: "Agression Replacement Training", set den 15/2-2018:
<https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/dokumenterede-metoder-born-og-unge/om-dokumenterede-metoder/art>
- Danske Regioner: *Rapport om de sikrede institutioner til børn og unge i Danmark – gennemsigtighed i prisfastsættelsen af sikrede døgnpladser til unge i Danmark, Benchmarkanalyse*, set den 5/3-2018:
<http://www.regioner.dk/media/3338/benchmarkanalyse-af-sikrede-institutioner-for-boern-og-unge.pdf>

BILAGSLISTE

Bilag 1: Interviewguide til de unge

Briefing:

Velkommen og tak for deltagelse!

Mit navn er Michelle, jeg er 25 år og studerer på Aalborg Universitet.

Jeg er i gang med et projekt der handler om ART undervisning, og vil derfor gerne stille jer nogle spørgsmål om denne undervisning, da jeg er interesseret i at høre om jeres oplevelser af programmet – og der er ikke nogle rigtige eller forkerte svar.

I vil desuden blive holdt helt anonyme i projektet.

Jeg optager interviewet, således at jeg bedre kan huske hvad i har udtalt, og optagelsen bliver slettet igen.

Spørgsmålene jeg vil stille jer, vil kort sagt omhandle hvilke forventninger i har haft til undervisningen før i deltog, hvad i synes har været godt og svært ved undervisningen, og om hvad i kan bruge fra undervisningen i fremtiden.

Interviewet vil forløbe ved at jeg stiller spørgsmål, og så må i byde ind med jeres egne holdninger, meninger og erfaringer undervejs. Hvis i alle vil sige noget på en gang, så udvælger jeg hvem der får lov at starte med at svare. For at vi kan nå alle spørgsmålene igennem, kan det være at jeg er nødt til at afbryde og gå videre til næste spørgsmål. I må gerne komme med eksempler fra undervisningen eller fra oplevelser fra jeres eget liv.

Hvis i har spørgsmål til interviewet eller et spørgsmål i ikke forstår, så må i endelig sige til? Og hvis der er noget i ikke har lyst til at fortælle om, så siger i ligeledes til.

Spørgsmål:

Inden deltagelse:

- 1) Vil starte med at høre om jeres forventninger til ART og hvorfor i ønskede at deltage:**
 - Hvad er programmets formål med jeres egne ord? (Beskriv)
 - Hvilke forventninger havde i til at deltage i ART undervisningen? (Hvad tænkte i, at i vil få ud af at deltage)

- Hvorfor valgte i at deltage i ART undervisningen? (Motivation)

Deltagelse:

2) Vil høre hvad der har fungeret godt og hvad har været svært ved ART undervisningen?

- Hvad har fungeret godt? (eks. Rollespillet, de lærte teknikker til at forstå hvorfor man bliver vred eller hvordan man løser en konflikt)
- Hvad har været svært?
- Er der noget ved undervisningen, der har overrasket jer? (Ift. forventninger)

(Ift. ARTs formål – erstatte aggression med en passende adfærd)

3) Hvordan vil i beskrive en aggressiv/”forkert” adfærd og en passende adfærd?

- Hvad synes i er en aggressiv/voldelig/forkert adfærd, i en situation hvor man bliver vred/synes noget eller nogle er træls/der opstår en konflikt? (Må gerne komme med eksempler fra egne oplevelser)
- Hvad synes i er en passende adfærd, i en situation hvor man bliver vred/synes noget eller nogle er træls/der opstår en konflikt? (Må gerne komme med eksempler fra egne oplevelser)
 - o Hvordan opførte i jer før og hvordan vil i opføre jer nu? (Evt. om det giver mening med de lærte teknikker her?)

4) Giver de opstillede scenarier/situationer i undervisningen mening for jer? (Moralsk ræsonnement)

- Synes i at de opstillede situationer/dilemmaer stemmer overens med jeres erfaringer og oplevelser i virkeligheden/konflikter i oplever i virkeligheden? (Hvorfor/hvorfor ikke)
 - o Giver det mening at anvende de lærte teknikker i virkeligheden? (Hvis deres erfaringer ikke stemmer overens)

Fremtid:

5) Hvad kan i bruge/ikke bruge fra undervisningen i fremtiden?

- Hvad er det vigtigste i har lært i ART undervisningen?
- Hvilke teknikker kan i bruge i fremtiden, således at i undgår en ubehagelig/voldelig situation?

- Er der nogle teknikker i ikke synes vil give mening at bruge i fremtiden? (hvis ja, hvilke)

Debriefing:

Slutteligt vil jeg høre om i har noget, i gerne vil fortælle inden vi slutter?

Endnu en gang mange tak fordi i vil deltage. Det sætter jeg stor pris på.

Bilag 2: Interviewguide til instruktørerne

Briefing:

- Velkommen
- Tak fordi i vil deltage
- I gang med speciale om ART
- Spørgsmålene er inddelt i temaer: kort om instruktørerne, kort om programmet, udvælgelse af unge, deltagelse – og herunder de forskellige komponenter og efter deltagelsen.
- Interviewet optages, men slettes efter transskribering
- Anonymisering? (Mette, vil du være anonym i unge interviewet?)
- Ca en time (+/-)
- Hvis der er et spørgsmål i ikke ønsker at svare på, så sig endelig til.
- Kom gerne med konkrete eksempler fra undervisningen.

Kort om instruktørerne selv:

- Hvor længe har i været ansat på Kompasset?
- Hvad er jeres stilling på Kompasset? (Udover ART instruktør)
- Hvor længe har i været ART instruktører?
- Hvorfor har i valgt at blive ART instruktører? (Hvordan blev i det, uddannelse?)
- Hvad tror i, er af betydning, hvis der i fremtiden skulle ansættes en ny ART instruktør? (Hvad lægges der vægt på)
- Evt. Hvorfor tror i, at i blev valgt som ART instruktør?

Kort om programmet:

- Vil i give en beskrivelse af ART på Kompasset? (Varighed, antal deltagere, moduler)
- Hvad er ARTs formål, med jeres egne ord?
- Vil i fortælle om jeres arbejde/opgave som instruktører? (Hvordan arbejdes der i praksis)
- Vil i prøve at forklare hvad der kendetegner en aggressiv adfærd, altså den der forsøges ændret i programmet? (Hvad tror i er skyld i, at de unge har en sådan adfærd?)
- Hvad synes i, er det vigtigste i ART træningen?
- Hvilke styrker og begrænsninger finder i ved programmet?

Udvælgelse af unge til at deltage i programmet:

- Hvordan udvælger i hvilke unge, der skal deltage? (Hvad lægges der vægt på, evt. fravælgelse, bruges der et skema til at måle deres motivation/aggression)
- Har i nogensinde prøvet at fravælge unge, til at deltage? (I så fald, hvorfor?)
- Hvad kendetegner de unge, der deltager i programmet?
- Hvad lægges der vægt på, i henhold til sammensætningen af de unge? (Gruppe)
- Hvad gør i for at motivere de unge til at deltage? (Andre måder, man kan motivere på)

Deltagelse i programmet:

Vredeshåndtering:

- Kan i kort fortælle hvad komponenten vredeshåndtering går ud på?
- Hvordan arbejdes der i praksis med dette komponent?
- Hvad har i erfaret, at der udløser vrede/aggressivitet hos de unge? (Indre/ydre triggere, gerne konkrete eksempler fra undervisningen)
- Hvordan har de unge handlet, i sådanne situationer (gerne konkrete eksempler, evt. konsekvenser)
- Hvilke teknikker lærer i de unge, til at dæmpe vrede/aggressivitet?
- Hvilke teknikker synes i er særlig vigtige, i henhold til at mindske en aggressiv adfærd? (Hvorfor)
- Hvilke teknikker synes i, at de unge tager bedst imod? Og hvilke teknikker tager de unge ikke så godt imod?

Socialfærdighedstræning:

- Kan i kort fortælle hvad komponenten socialfærdighedstræning går ud på?
- Hvordan udvælger i hvilke færdigheder de unge skal lære?
- Hvordan lærer i dem færdighederne i praksis? (Eks. Bevare kontrollen og undgå slåskamp)
- Hvilke færdigheder synes i er vigtigst at lære de unge? (Hvorfor)
- Hvilke færdigheder synes i, at de unge er særligt gode til?
- Er der nogle færdigheder i synes er særlig svære/udfordrende at lære de unge? (I så fald, hvorfor)

Moralsk ræsonnement:

- Kan i kort fortælle hvad dette komponent går ud på?
- Hvordan udvælger i dilemma historier?

- Hvilke dilemma historier synes i, er særlig gode i undervisningen? (Hvorfor)
- Har i oplevet udfordringer ved de opstillede scenarier? (Eks. At de ikke giver mening for de unge i virkeligheden)

Undervisningen generelt:

- Hvad synes i, er det vigtigste i lærer de unge?
- Er der noget i synes er særlig svært at lære de unge? (I så fald, hvorfor)
- Kan i fortælle en succes historie fra undervisningen? (Eks. En ung der har lært meget, en god oplevelse med et hold, en værdifuld lektion – gerne konkret eksempel)
- Kan i fortælle en mindre succesfuld historie fra undervisningen? (Eks. en vanskelig deltager, situation eller gruppe – gerne konkret eksempel)
- Oplever i modstand fra deltagerne i ART undervisningen? (Forstyrrelser, useriøsitet - og i så fald, hvordan håndterer i denne modstand)
- Får de unge lektier for igennem undervisningen? (Hvorfor/hvorfor ikke)
- Hvordan afslutter i ART undervisningen?
- Hvordan evaluerer i de unge?
- Hvordan opmuntre i de unge til fortsat at anvende vredeskontrollen?

Efter deltagelse i ART:

- Kan i se en ændring i de unges adfærd, efter i har afsluttet ART?
- Hvordan kan i se at de unge har ændret adfærd? (Hvad er kendetegnende for denne forandring, hvilke teknikker kan i se at de unge bruger)
- Giver de unge udtryk for, at de kan bruge de lærte teknikker i ART i fremtiden udenfor Kompasset? (I så fald, hvilke teknikker og hvordan)
- Hvordan kan i yderligere fremme en god adfærd blandt de unge?

Kritisk spørgsmål:

- Hvis jeg må have lov, vil jeg gerne stille et lidt mere kritisk spørgsmål til ART undervisningen. I forhold til at de unge får en belønning ud af at deltage, og motivationen blandt andet fremkommer af denne, tror i så at det er muligt at ændre de unges adfærd? Er de nok motiverede? Hvorfor deltager nogle unge flere gange i undervisningen?
- Et andet kritisk spørgsmål jeg gerne vil have svar på, er hvorvidt i synes der opstår et spændingsfelt mellem det at de unge er straffet/indespærret/under kontrol og at i forsøger at

hjælpe og behandle dem? (Kontrollen består i, at de unge tilbydes en bedre adfærd, hvis de gør som instruktørerne siger)

- Hvordan er jeres relation til de unge, er den vigtig i henhold til at de får noget ud af ART? (Støttende, dialog vs. Straffende) (eksempler på en god relation og behandlingens effekt og omvendt en dårlig relation og behandlingens effekt)
 - o Oplever i en afstand fra deltagerne, hvor de går sammen, således der forekommer et unge vs. Instruktører forhold? (Omvendt oplever i, at de unge der ikke er medgørlige i samværet med andre, at de opfører sig anderledes og pænere, når i er alene med dem?)
- Hvad kan man gøre, for at gøre programmet mere effektivt? (Hvad kan i gøre for at forbedre programmet?)

Debriefing:

- Inden vi afslutter, er der noget i gerne vil tilføje, eller noget i synes vi mangler at komme ind på?
- Igen tusinde tak for deltagelsen.